

הישיבה השלוש-מאות-ותשע של הכנסת השביעית

יום שני, כ"ג סיון תשל"ב (5 יוני 1972)
ירושלים, הכנסת, שעה 16.02

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י. ישעיהו:
הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. ראשונה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
מוזכר הכנסת נ. לורך:
ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי היום הונחה על שולחן הכנסת, לדיון מוקדם, הצעת חוק

הרשויות המקומיות (בחירות) (איסור כלילת פושט גל ברשימת מועמדים), תשל"ב-1972.
כן הונחו: א. מטעם שירות בתי-הסוהר, דין-וחשבון שנתו תשל"א-תשל"ב-1971, לקראת הדיון בכנסת על תקציב משרד המשטרה; ב. סקירה על פעולות משרד המסחר והתעשייה לשנת הכספים 1972.

ב. דברי יושב-ראש הכנסת למלאת חמש שנים למלחמת ששת הימים

היום מלאו חמש שנים למלחמת ששת-הימים. תמיד, ובייחוד היום הזה, חובה עלינו לזכור את יקירינו אשר נפלו במערכה על קיומה של ישראל, הלוחמים אשר בזכותם ובזכות חבריהם ייבדלו לחיים הושג הנצחון על צבאות מצרים, סוריה וירדן, הלוחמים שנפלו חלל בהגנה על קווי הפסקת-האש ובמלחמת ההתשה, והלוחמים משורות צבא הגנה לישראל וכל זרועות הבטחון אשר נפלו במאמץ להדביר את הטרור. האומה תזכור אותם בגאון ולצבא.

היו"ר י. ישעיהו:
חברי הכנסת, היום מלאו חמש שנים למלחמת ששת-הימים. תמיד, ובייחוד היום הזה, חובה עלינו לזכור את יקירינו אשר נפלו במערכה על קיומה של ישראל, הלוחמים אשר בזכותם ובזכות חבריהם ייבדלו לחיים הושג הנצחון על צבאות מצרים, סוריה וירדן, הלוחמים שנפלו חלל בהגנה על קווי הפסקת-האש ובמלחמת ההתשה, והלוחמים משורות צבא הגנה לישראל וכל זרועות הבטחון אשר נפלו במאמץ להדביר את הטרור. האומה תזכור אותם בגאון ולצבא.

(חברי הכנסת מכבדים את זכרם של הנזופלים בקימה.)

בחמש השנים שחלפו מאז גבר כוחה של ישראל בכל תחומי היצירה החמריית והרוחנית, ונתעצם כוחה הצבאי. מאז תמה המלחמה חותרת מדינת ישראל אל

ג. שאילתות ותשובות

השר לקליטת העלייה נ. פלד:
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. משרד הקליטה מפעיל השנה 60 יחידות-דיוור בנתיבות, וזאת בנוסף על 30 יחידות-הידור שהופעלו בשנה שעברה. הכוונת עולים למקום תוכל להתחיל לאחר שתושלם בניית הידורות.

היו"ר י. ישעיהו:
ועכשיו, חברי הכנסת, נשמע תשובות לשאילתות של חברי הכנסת. אבקש את השר לקליטת העלייה לעלות לדוכן ולהשיב לשאילתות של חברי הכנסת.

2. הפניית עולים לקריית-שמונה
חברי הכנסת מ. שחל שאל את השר לקליטת העלייה ביום י"ח באייר תשל"ב (2 במאי 1972):

1. ההצעה להפנות עולים מגרוזיה לעיירה נתיבות
חברי הכנסת מ. צ. נדיה שאל את השר לקליטת העלייה ביום ב' באייר תשל"ב (16 באפריל 1972):

בביקורי בקריית-שמונה ב-10 באפריל 1972 נסמר לי על-ידי ראש המועצה מר אלוני שבקריה הסתיימה בנייתן של 60 זירות שיועדו לקליטת עלייה, אך משום מה אין מפנים עולים למקום.

באריך 2 בדצמבר 1971 פנה ראש מועצת העיירה נתיבות אל כבוד השר והציע לפנוי שהעיירה נתיבות תשמש כאחד המרכזים של עולי גרוזיה, הואיל וניתן להקים שם שכונה חדשה בת מאות יחידות-דיוור לקליטת עולים אלה, וכבר יש גם תיכנון וגם קרקעות מתאימים.

אודה לכבוד השר אם ישיבני מה עשה משרדו למי-מושה ולביצועה המזורז של הצעה מעשית ומתקבלת זאת?

1. האם הידיעה נכונה?
2. מדוע אין מפנים עולים לקריית-שמונה?

חוברת ל"א, ישיבה ש"ט
— שאילתות ותשובות (פלד, המר, ישעיהו, ורדיגר); דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת למשלחת
הפרלמנטרית מקולומביה (ישעיהו) —

השר לקליטת העלייה נ. פלד:

עם השלמת הדירות בקריית-שמונה הוסכם עם ראש המועצה בקריית-שמונה ומזכיר מועצת הפועלים במקום, שמשלחת מקרית-שמונה תתחיל בפעולה בשדה התעופה בלוד, בשותפות עם עובדי המשרד, בכדי לכוון עולים לאיכלוס קריית-שמונה.

3. אירוח עולים חדשים בחג הפסח בקיבוצים לא-דתיים

חבר-הכנסת ז. המד שאל את השר לקליטת העלייה
ביום כ"ג באייר תשל"ב (7 במאי 1972):

אודה לכבודו אם ישיבני:

- 1. האם נשלחו עולים ממרכזי-הקליטה בפסח השנה לחוגג את ה"סדר" בקיבוצים לא-דתיים?
- 2. אם כן, כמה עולים ולכמה קיבוצים?

השר לקליטת העלייה נ. פלד:

1. לעולים הוצע לחוג את ה"סדר" בקיבוצים, דתיים ולא-דתיים, ובמחנות צה"ל, או להישאר לחג במרכזי-הקליטה. כל עולה בחר באחת מאלה לפי רצונו.

2. את ה"סדר" חגגו כ-4,000 עולים בקיבוצים ובמחנות צה"ל, כמחציתם בקיבוצים — סך הכל 118 במספר.

היו"ר י. ישעיהו:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת זבולון המר.

זבולון המר (מפד"ל):

מתוך הנחה שהסדר הראשון, צריכים אנשים המגיעים מחוץ-לארץ לישראל לחוג אותו באופן מסורתי, למשל: לא לאכול חמץ בפסח וכדומה — שאלתי את המנכ"ל של משרד הקליטה אם השנה יישלחו עולים לסדר לקיבוצים לא-דתיים, שבהם אוכלים חמץ בפסח וכ"ל. הוא אמר לי שלא. האם יש סתירה בדברים לפי דעת השר?

השר לקליטת העלייה נ. פלד:

תשובתי היא ששום עולה לא נשלח לחוג את סדר הפסח במקום שלא לפי רצונו.

4. ההאטה בקצב העלייה מארצות הרווחה

חבר-הכנסת א. ורדיגר שאל את השר לקליטת העלייה
ביום י"ח בסיון תשל"ב (31 במאי 1972):

בישיבת המליאה של ההנהלה הציונית נמסר כי מסתמנת האטה בקצב העלייה מארצות הרווחה.

אבקש לדעת:

- א. האם נכונה ידיעה זאת?
- ב. אם כן, מה הן הסיבות של ההאטה?

השר לקליטת העלייה נ. פלד:

א. כן.

ב. הסיבות העיקריות הן חוסר אווירת הקליטה הנאותה בארץ, והאמרת מחירי הדירות.

ד. דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת למשלחת הפרלמנטרית מקולומביה

מחווה של רצון טוב, של הערכה ושל שאיפה לראות עין בעין את מפעלנו כמדינה מתפתחת, יוצרת ובונה, מפרחיה שממה, קולטת ומיישבת אחים-עולים מארצות מצוקה ושוחרי ציון מארצות שונות.

אני מקווה שאתם, חברי המשלחת המכובדים, תשימו לבכם בין השאר גם אל יחסי האחוה והקירבה שמדינתנו מטפחת בין אזרחיה היהודים לבין אזרחיה הערבים וגם תיווכחו כיצד היא שומרת שמירה מעולה על המקומות הקדושים ועל חופש הפולחן של אזרחי ישראל ושל עולי-הרגל אליה מכל ארצות תבל.

ולא עוד אלא שבנוסף על כל המשימות ותגופת מעשי היצירה וההתפתחות מוטל על מדינתנו ועמנו לעמוד על נפשנו מול שנאה עיוורת וקנאות חשוכה של מנהיגי המדינות השכנות שלנו.

אני מוסיף ומקווה שביקורכם לא רק ירחיב ויעמיק את ידיעותכם עלינו ועל מפעלנו ויחזק וירחיב את קשרי הידידות ואת שיתוף הפעולה ביניכם לבנינו, אלא גם יאפשר לכם לעמוד על השאיפה הכנה, המפעמת בלב אזרחי ישראל, נבחריה וממשלתם, לשלום, למעשי יצירה ולשיתוף פעולה נרחב באזורנו ובעולם כולו.

על דעת כל חברי הכנסת הנני מקדם את פניכם בברכה המסורתית: שלום וברוכים הבאים, ובאמצעות-כם הנני שולח מלאך ברכות נאמנות ואיחולים טובים לעמכם, לבית הנבחרים שלכם ולממשלתכם.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, ברשותכם ובשמכם הנני מתכבד לקדם בברכה המה ולבבית משלחת פרלמנטרית רמת-מעלה מקולומביה, היושבת עמנו ביציע האזרחים החשובים, כשבראשה נשיא בית-הנבחרים, מר דייוויד אלחורה רמירס, וחברים בה חברי פרלמנט מכל המפלגות.

קולומביה, אחת המדינות הגדולות והחשובות ביבשת הלטינו-אמריקנית, היתה בין המדינות הראשונות שהכירו במדינתנו ב-1948, ובין המדינות הראשונות אשר תמכו בכניסתנו לאירגון האומות המאוחדות ב-1949, ומאז קיום המדינה מקיימת קולומביה אתנו יחסי ידידות ושיתוף פעולה הדוקים המניבים ברכה ותועלת לשתי מדינותינו.

שגרירות קולומביה, השוכנת כבוד בירושלים בירת ישראל, ושגרירות ישראל בבוגוטה, בירת קולומביה, תרמו תרומה רבת-ערך להידוקם ולהרחבתם של יחסי הידידות ושיתוף הפעולה בין שני העמים וממשלותיהם.

חברי המשלחת הנכבדה מעוניינים, כמוכן, לנצל את ביקורם גם לשם התעניינות בתהליכים ובנוהגים הפרלמנטריים שלנו. הם, נציגי מדינה ותיקה, שהשיגה את עצמאותה לפני כמאה חמישים שנה, מעוניינים לתהות על נסיונו הפרלמנטרי כמדינה צעירה ולהפיק ממנו לקחים.

אולם זו הפעם הראשונה שמשלחת כה נכבדה מקולומביה מבקרת אותנו, ויש לראות בביקור הזה

ה. הודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד *

1. דיון

אבל בוודאי שיש להצטרף צער אמיתי, כן, אם גופלים אנשים שאינם נלחמים, שאין להם כלי הגנה בידיהם. מה שנקרא בתולדות אנוש הומוניזציה של מלחמה, הוא במידה מסויימת תרתי דסתרי. כי אין דבר גורא יותר ואכזרי יותר מאשר מלחמה שבה אנשים נהרגים. אבל על-פי המושג הזה עשו עמים במשך דורות מאמץ צים רבים, במשפט ובמעשה, כדי להימנע ככל האפשר מפגיעות באוכלוסייה אזרחית. פה המטרה היתה אוכ"ל לוסיה אזרחית. הכוונה היתה לפגוע בה. בזאת, בצהלה, הוכיחו לא רק דוברי האידגונים העוינים אלא גם שליטי ערב, שהצטרפו לצהלה ואף הרבו בה, את מלוא המש"מעות של המושג, כפי שנקבע בנירנברג — פשעים נגד האנושות.

מי נתן השראה למעשה הדמים הזה ולצהלת ה"וועה הזאת? אדוני היושב-ראש, ב־30 באפריל הופיע שליטה של מצרים, סאדאת, במסגד, ביום הולדתו של הנביא מוחמד, והשמיע שם, לא רק באזני הנאספים, אלא באזניהם ולעיניהם של עשרות מיליוני ערבים בכל האזור, את הדברים הבאים: "הדבר המפואר שעשה הנביא מוחמד היה שהוא גירש אותם, את היהודים, מחצי-האי ערב כולו. הם, היהודים, הם עם של אנשי שקר ובוגדנים, עם הרוקם מזימות, העם שנברא למעשי בגידה. וכפי שנאמר בקוראן, נגזרה עליהם ההשפלה והמסכנות, ועל זה לא נוותר. אנו נחזיר אותם למצב שבו היו".

אלה מקצת מן הדברים שאפשר אולי להוציאם מספר מסויים, אבל אפשר לשוב ולקרוא אותם בספר אחר, ושמו "מיון קאמף". אלה דברי נאצה כלפי העם היהודי בתור עם, שיש בהם כל הפילוסופיה הנאצית.

לאחר סאדאת השמיע דברים אלה הוא נסע למוסקבה. שם הוא מקבול ושם הוא נתקבל כנשי הקידמה, כבונה סוציאליזם, כמשנה חברה. שם הוא ישב עם אנשי הטרויקה, והם קיימו שיחות על המצב במזרח התיכון. והטרויקה השלטת בבדית הרפובליקות הסוציאליסטיות המועצתיות הבטיחה לו שוב בכתב להושיט לו כל עזרה נגד ישראל בשם ברית-המועצות, ובשם — אני מביא את הדברים כלשונם — "המשפחה הסוציאליסטית". כסעף אחר של אותה הודעה משו"תפת סובייטית-מצרית נאמר, שלפי דעת ברית-המועצות יש זכות לערבים "לשחרר את האדמות שגולה מהם ישראל, לא רק בדרך מדינית, אלא גם באמצעים אחרים". זה משפט אופייני מאד. הרי הוא הועתק מן המיליטריסט הפרוסי קלאוזביץ. נראה שבמוסקבה התביישו לומר: "גם במלחמה". מה איפוא אמרו? על-ידי "אמצעים אחרים". וכך כתב קלאוזביץ: "המלחמה היא המשך המדיניות באמצעים אחרים".

תמיד תמהנו על ביטוי זה. באמת רק מיליטריסט פרוסי יכול כך להסביר מה פירושה של מלחמה. מדיניות מנהלים אנשים חיים, לפעמים רצויה, לעתים שלילית. אבל כל אלה המנהלים אותה נשארים בחיים. מלחמה — בה נהרגים אנשים, לעתים אלפים, לעתים מיליונים, כפי שבני דורנו נוכחו לדעת; לעתים במלחמה מאיימים

הי"ד י. ישעיהו:

חברי הכנסת, נקיים עכשיו דיון על הודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד. ועדת הכנסת קבעה לדיון הזה שלוש שעות. רשות הדיבור לחברי-הכנסת בגין, ואחריו לחברי-הכנסת צדוק.

מנחם בגין (גח"ל):

אדוני היושב-ראש, מורי ורבותי, חברי הכנסת. אנו עומדים לפני תופעה של משטמה תהומית. אולי אין היא חדשה בתולדות עמנו, אבל היא בוודאי מחדשת על כל זוועותיה. הכוונה, השאיפה, המטרה היא להרוג יהודי כאשר הוא יהודי. יהיה עלינו להתבונן בתהום הזאת בעיניים פקוחות; בוודאי בלב זואב, מודאג, אבל בלא חת. זוהי האמת. וכוחי התהום, ואנחנו נצטוונו לגונן על העם הזה, על קיומו ועל חירותו. כן נעשה.

אדוני היושב-ראש. לצד הזוועה של הטבח, אשר תוכנן בבירות ובצוע בלוד, הדבר הנורא ביותר שהתרחש בימים אלה הלא הוא צהלת אויבנו מסביב. זה חזיון בלתי-אנושי שקשה לתת לו ביטוי בשפת אנוש. איך הם מתפארים, איך הם משתבחים בטבח הזה. כתבו של ה"גארדיין" ראיון את הדובר של אותה אירגון הקרוי "החזית העממית", וכך אמר נציג הלוחמים הללו למר דייוויד הירסט: "מטרתנו היתה להרוג מספר גדול ככל האפשר של אנשים, ישראלים כמובן, או כל אדם אחר שיימצא שם". השיגו את המטרה: הרגו ישראלים, כמו-בן, אך בדרך עמדו להם צליינים נוצרים מפורטו ריקו וגם אותם הרגו, ובלבד להרוג את היהודי באשר הוא יהודי.

סופר ה"ניו-יורק טיימס", מר ג'ון הס, שוחח עם דוברם של הלוחמים הללו, אשר אמר לו: "למעשה הזה תהיה השפעה חיובית על דעת-הקהל האמריקנית. האם לא יגידו עכשיו: זוהי פעולה של פראות, savage act במקור? והאם לא ישאלו באמריקה מדוע עשו זאת?". כך החליטו להשפיע על דעת-הקהל בארצות-הברית על-ידי מעשה של פראי-אדם, והם מניחים שבדיוק המעשה הזה הוא שישפיע לחיוב.

מלבדם הוסיפו לצהל כל תחנות השידור הממלכתיות הערביות. הגדילה לעשות קהיר אשר דיברה על נצחון, ועל נצחון מזהיר, ועל הוכחה שהנה אפשר להדביר את ישראל. אלה כבר לא מופקרים, פראי-אדם, — איך אומרים? — פנטיקונים, המוכנים לרצוח, כפי שהם יחליטו, איש, אשה וילד. זו כוונת המדינות ונצ"גיהן המוכרים, המקובלים במזרח ובמערב גם יחד. כך דיברו.

הדברים האלה, הצהלה הזאת, באים להוכיח מי הם. אדם הנלחם על חירות, איש הנלחם על עניין צדק, לעולם לא ישמח באבידות, אף לא של חיילים. גם חייל הוא אדם. גם לו יש הורים או אשה או ילד. אבל הוא מצוייד בנשק, הוא יכול להתגונן או לתקוף. גם באבי-זוח מבין הצבא לא ישמח אדם הנלחם על עניין צדק, כי הרי אדם הוא עולם ומלואו, וכאשר הוא נופל תמיד יש מישהו המתיתים או נשכל. איך לא יזכרו זאת?

המצטרפים לאירגונים כאלה, ולהתבונן מקרוב או מר-
חוק בתהום של ההתכחשות לעמם, בשנאה העצמית
האיזומה שלהם, ברצון להרוס את עמם שלהם ובלבד
להסתופף בצילה של אותה מהפכת עולם, כדי לדעת
שהמדובר הוא לא בלוחמי חופש בללא במלוא משמעות
המושג — אויבי האנושות ומבצעי פשעים נגדה.

הגיע הזמן שבני-חורין בכל הארצות, לא רק אצ"-
לנו, ידעו את האמת על מה שמכונה "השמאל החדש"
אם במזרח הרחוק ואם במערב.

מה הם חושבים בעצם? יהרגו מספר יהודים, יפ-
צעו מספר גדול יותר, יצילו שאיש מדע, מיטיב עם
האנושות כולה, יפול שועה, ולנערה יהודיה יקטעו שתי
רגליה, והם ישמחו ויתפעלו? מה הם חושבים בעצם,
אם יש להם שארית השכל ולא רק שארית איוו שהיא
של משהו — יש לפקפק בכך — של רגש אנושי; מה
הם חושבים לעצמם? האם יגברו עלינו? הם ימאסו
עלינו את הארץ הזאת? בורים אלה, אווילים אלה, האם
אינם יודעים שארץ-ישראל בשביל העם היהודי היא
תמצית חייו, אהבת לבו, שאיפת נפשו, מקור חלומות-
תיו, דרך הגשמת חייו בחירות ובכבוד אנושי? אולי
הם אינם יודעים וצריך להזכיר להם.

אפילו אחרי החורבן הנורא, אפילו אחרי נפילת
ביתר, אמרו אבותינו: "מדד הקדוש ברוך הוא כל
הארצות ולא מצא ארץ שראויה להינתן לישראל, אלא
ארץ-ישראל". וכאשר בגולה היינו, ציוו עלינו אבותינו:
העומד בחוקי-לארץ יכוון את לבו כנגד ארץ-ישראל.
ארץ-ישראל, זוהי ארץ היהודים. והמה יפחידו אותנו,
גם אם ייקראו אירגון עממי לשיחרור פלשתינ?

אני עומד לפני בית הנבחרים של העם, שיש בו
דעות שונות. אני אומר את דעתנו. זו איננה פלשתינ.
זה שם גוברי, מנכר. זו ארץ-ישראל. דבר לא לקחון
מאיש. שבנו אל הארץ הזאת. מה הם חושבים? נלחמו
בנו פעם, פעם שנייה ופעם שלישית. ניסו להשמדנו.
לא עלה בידם. על-ידי מעשים נאציים, להרוג את היהודי
משום שהוא יהודי, ואפילו אדם אחר, העיקר להרוג
יהודי — הם יפחידו את הדור שלנו, ירתינו אותו?

אולי ברגעים אלה גואם סאדאת. איננו יודעים
מה הוא עומד לומר. אבל בטוח להניח ששוב יאיים
במלחמה. אולי ידבר על מיליון אבידות ואולי לא. אבל
בוודאי יאיים במלחמה. ואנו פה, מעל גופת הכנסת,
אומרים לו ב-5 ביולי 1972: אתה פעם נוספת רוצה
לאיים עלינו במלחמת השמדה. ולשם כך אתה מהלל
ומשבח מה שהתרחש בשדה התעופה בלוד. אתה נציג
של עם גדול, עם של 33 מיליון; חבר באו"ם; נתקבל
במוסקבה כבן למשפחה הסוציאליסטית; זכור את דברי
קורמן מלפני חמש שנים — והדברים האלה עדיין
מתדהדים באוזנינו — "המטרה — להשמיד את ישראל;
צבאות ערב ייפגשו בתל-אביב. נמחה את ישראל מעל
המפה". ומה היתה התוצאה — ואנו אפילו לרדע לא
פיקפקנו בה? לאן אתה הולך, ולאן אתה מנסה להוליך
את עמך?

אבל זוהי שאיפתם. ועלינו לומר דברים ברורים,
פשוטים וגלויים באוזני עמים אחרים. כאשר אנו הבאנו
את הדברים האלה לפני חמש שנים, כאשר שבנו והבאנו
אותם ב-30 באפריל שנה זו, התגובה המקובלת היא:
אלה דברים המושמעים למען תעמולה פנימית. עלינו
להודיע שלעולם לא עוד נקבל את העצה הזאת, אפילו

שהעם שייצא למלחמה יאבד מיליון מבניו, ובמלחמה
זו ייגרמו מיליון אבידות לעם האחר, כלומר שוב יושמד
שליש מן העם הזה, באותו דור. מלחמה היא המשך
של מדיניות? תמיד התפלאנו. אבל כך קבע קלאוויץ.

באה "המשפחה הסוציאליסטית" במוסקבה, שבה
כלול סאדאת, לאחר שהוא השמיע את דברי הנאציות מן
המסגד, והיא קובעת בפשטות: גם על-ידי "אמצעים
אחרים". ברור שהכוונה היא למלחמה.

אבל אלה ששמעו את הדברים האלה, אלה שקראו
אותם, מסביב, האם אלה לא קיבלו איוו השראה מן
הנאום במסגד ומן ההודעה במוסקבה על "אמצעים
אחרים"? גם מה שקרה בלוד שייך לאמצעים אחרים.
הנה בלא שום ספק אחד ממקורות ההשראה בימים אלה
למה שהתרחש בטבח הדמים בשדה התעופה שלנו.

אדוני היושבי-ראש, אנו עומדים לפני תופעה נוס-
פת, אף היא נוראה. אקרא לה בשמה: השמאל החדש.
סופרים של עתונים שונים ביקרו בביירות, במפקדה
העליונה של החזית העממית. ברחוב שוקק היים —
משרד נאה. את המשרד מייפות התמונות של מרקס,
לנין, מאו טסה-טונג, ותחת התמונות הללו נישאת סיס-
מה של סולידריות בין-לאומית בין אותה חזית עממית
לבין אירגונים שונים בעולם, מיפאן ועד ארצות-הברית,
בצורת ובגרמניה, ואפילו בסקנדינביה. אם כך, אין לנו
בדירה היום אלא להתחיל ביפאן.

יש ידיות בין שתי הארצות ובין שני העמים,
ששניהם מעריכים אותה ונוספים לקיימה. אבל עלינו לומר
בפשטות כי יש דברים שאיננו יכולים להשיג בשכלנו.
האירגון הזה, שממנו באו שלושת היפאנים האומללים
ללוד, נקרא "רגנו קוסיג'ון", או בתרגום: "הצבא האדום".
האירגון הזה טוען למהפכה עולמית, ולפני שבועות מספר
הוא הוציא להורג 14 מחבריו. מדוע? אנג, כולם משי-
כילים, סטודנטים, אבל הנה יש לנו הוכחה שלא תמיד
ההשכלה מאגשת את האדם; לעתים היא מענישה
אותו. אחד מהם, סטודנט, הוצא להורג על-ידי חברו
משום שהוא שם חיתולים לתוך התרמיל של אשתו.
מעשה זה נחשב כטיייה בורגנית מן הפילוסופיה הפורי-
לטרית, הרדגונו, נערה, חברה באירגון הזה, ענדה עגילים
באזניה — הוציאו אותה להורג. זוהי סטייה בורג'ואזית
מן הדרך הפרולטרית הטהורה. אנחנו איננו יכולים להבין
חזיון כזה. גורה על האמת. וזה האירגון שבחבריו הש-
מי דאש דוקטור חבש, הנתמך היום על-ידי סאדאת. ועל-
ידי ראש ממשלת מצרים, ועל-ידי הייכל ועל-ידי כל
עושי דברם של אויבנו. זה האירגון אשר חבריו באו
ליפאן בשם המהפכה העולמית ובשם החזית העממית.

אבל קיים קשר עם אירגונים כאלה בארצות אחר-
רות, באירופה, בגרמניה. אדוני היושבי-ראש, בגרמניה זו
יש סטודנטים המוכנים שוב לבוא ולרדוח את היהודי
באשר הוא יהודי. ואסור להסתיר את האמת. ובצורת
של המהפכה הגדולה יש אנשים משכילים הראויים בחבש
את נושא דבר המהפכה, את תלמידו של מרקס, אנגלס
כמובן, לנין ומאו טסה-טונג. הן גם זו זוויעה. והגיעה
השעה שנאמר את הדברים במפורש: אירגונים אלה —
ויהיה מקומם אשר יהיה — הם לוחמים למען החופש?
הם נושאי קידמה? הם נושאי הדיאקציה האפלה ביותר
בימינו; שונאי הדמוקרטיה. הם אינם מביאים יותר
חירות. הם מבשרים יותר עבדות. לא יותר כבוד לאדם
— יותר חייטיות בתוך האדם; לא יותר צדק — יותר
עוול, יותר דמים. די לראות מספר בחורים יהודים

בוושינגטון; אלא במישרין ובגלוי. במישרין ודווקא בגלוי, לוי כי מלאה הכוס, לא רק לנגד עינינו - גם לנגד עיני אחרים. הדברים צריכים להיות פשוטים. אתם סוברים שלאורך ימים תוכלו להרשות לעצמכם לקיים את המשרדים והאירגונים האלה, ומשמרתחשים מאו-רעות דמים כגון זה שבשדה התעופה בלוד תאמרו: אנחנו רוצים בנקיון כפינו, לא אנחנו עשינו את זה, איננו יכולים גם להתגבר על זה. מי אחראי אם לא הממשלה השלטת בארץ מסוימת? היכן ראינו בהיסטוריה, אפילו בימינו, שמתחת לאפה של הממשלה קיים אירגון כזה - הוא אפילו איננו יורד למחתרת, הוא לא זקוק לסודיות - ובגלוי הוא מתכנן ומארגן רציחות של אנשים, נשים וילדים במדינה שכנה? ידועה לנו העובדה ההיסטורית בסרביה. סרביה הכחישה שהיא נתנה יד, שהיא ידעה משהו על אותה "יד שחורה"; פה אין מכחישים, פה - להיפך, אומרים: נכון, הם קיימים אצלנו, הם עובדים אצלנו, יש להם קשרים עם כל העולם, הם שולחים נציגים ומקבלים שגרירים והכל בחסותה של ממשלת לבנון.

לא תוכלו בבירות להמשיך במצב זה, במעשים כאלה ובחסות כזו. יש שתי אפשרויות: האחת - או שאתם, בבירות, תפזרו את האירגונים האלה, תאסרו על קיומם, תענישו את מבצעי הרציחות האלה, לא תתנו להם שום חסות, שום מחסה, לא תתנו להם שום אפשרות של קיום, תיכנון ופעולה; זו אפשרות אחת. השנייה: אם לא תעשו כן - אנחנו, הישראלים, נשתמש באמצעים העומדים לרשותנו כדי להגיע להגשמת המטרות האנושיות הזאת.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות-הדיבור לחבר-הכנסת צדוק, ואחריו לחבר-הכנסת המר.

חיים יוסף צדוק (המערך, עבודה-מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. בימים אלה אנו מצויים מלאת חמש שנים למלחמת ששת-הימים. אנחנו יצאנו אז למלחמה כל סוכי תקופת המתנה, שבה עשינו למלחמה אחיז שוכחנו, כי בגבולותינו עומדים כוחות אויב עצומים, ערוכים למתקפה על ישראל. יצאנו למלחמה אחיז שמצרים חסמה אחד מעורקי החיים שלנו, את מצרי טיראן. ואם כי אנחנו פתחנו בפעולה צבאית, היתה זאת מלחמת-מגן, נוכח מעשי התוקפנות של מדינות ערב: סגירת מצרי טיראן והיערכות האויב להתקפה על ישראל שאימה על קיום המדינה. יצאנו למלחמה לא למען כיבושים טריטוריאליים, אלא כדי להגן על קיומנו. משינצחנו בה - איחיתים אנחנו בדעתנו שלא לחזור עוד למצב שאיפשר את מעשי התוקפנות של מאי 1967.

מטרחתו המרכזית היתה ונשארה שלום עם שכנינו; אך לא נפקיד את בטחוננו תמורת שלום מדומה. כוחנו עמו לעמוד בקווים הנוכחיים לאורך ימים, כל עוד אין שלום.

יש משום התפתחות מעודדת באותה תשתית של דו-קיום שנוצרה במשך השנים האלה במערכת היחסים התקינים עם התושבים הערבים של יהודה ושומרון - תשתית אשר עליה, כך אנו מקווים, ייבנה השלום בינינו ובין שכנינו. יש גם ניצוץ של תקווה אם נמצא מנהיג ערבי אחד - המלך חוסיין - אשר הרהיב עוז בנפשו

קשה לקרוא לה עצת אחיתופל על-פי המשמעות היסטורית. זוהי עצה נוראה. אנו דוחים אותה בשתי ידינו. אנו זוכרים את ההודעה בינואר 1939: "המלחמה הבאה תביא קץ ליהדות אירופה". איש לא קיבל אותה ברצינות. גם לא היהודים. שמענו את הפירוש: הדברים מושמעים למען תעמולה פנימית. איזה מחיר שילמנו! איזה מחיר שילמה האנושות כולה!

ודאי שיש הבדל. שם ואז לא היה במה לגונן על ילד יהודי ואשה יהודיה. היום בדרך השם יש כוח ליש-ראל. וכאשר יהיה עליו להיות מופעל, אין שום ספק שלפעולה זו תהייה הצאות, כפי שהיו לפני חמש שנים, כלפי אויבנו.

אולם הבעיה היסודית העומדת לפנינו היא לא מה כת הדמים בלוד, נקבל ברצינות את האיומים האלה. לכך הם מתכוונים. או אז יעמוד לרשותנו הכוח הדרוש, הרוחני, המוסרי והממשלי הגן על העם היהודי, הציל אותו מכף אויביו ולהבטיח את קיומו בארץ-ישראל.

בירות. בוודאי, אדוני היושב-ראש, אין להתיר דם יהודי. לא ייתכן שדם יהודי יהיה הפקר. הוא היה כזה במשך דורות רבים. ושופכו היו משוכנעים שאפשר לשפוך אותו וליהנות, משום שלא יאונה להם דבר. לא עוד. שופכי דם יהודי, דמי נקיים, לא יינקו. ובאמת לא רק זכות, אלא חובה מוטלת עלינו דווקא בדור זה מדי פעם לשוב ולהוכיח, כי הלפז לכלי שוב הימים שבהם אפשר היה לשפוך דם יהודי וליהנות מחסות. זה צריך להיות למעלה מכל ספק בתוכנו.

אולם הבעיה היסודית העומדת לפנינו היא לא מה שאנו מכנים לאחורנה, במידה רבה של פשטנות, תגמול. הבעיה היסודית היא אחרת, ובכל לבי אני משוכנע שב-ימים אלה ובדיון זה על כולנו לומר: מלאה הכוס. היא מלאה בדם ובדמעות ובזוועה ובתמורדים. מלאה הכוס! אם זאת אפשר לעשות בדור של אשויביץ, לעיני העולם כולו, ולהשתבח ולהתפאר בכך, להבטיח המשך ואפילו להודיע שהמעשים הבאים יהיו עוד נוראים מזה שבוצע בשדה התעופה בלוד אור ליום ד' שעבר, והעמים שומרים, עינים, הממשלות שומעות - בתנאים כאלה לא נוכל להסתפק בתגמול ובוודאי לא באגרת. מלאה הכוס.

המדובר הוא לא רק במה שתרחש - גם במה שעלול להתרחש, כפי שאויבנו מסביב מבטיחים לנו. אין שום אבחנה. אין שום רתיעה. בכל מקום ובכל הזדמנות בדרך את היהודי באשר הוא יהודי ולא חשוב מי יהיה בדרך. המשרדים של האירגונים האלה נמצאים בבירה, הם גלויים. את המשרדים מייפות תמונות של אבות, מתים וחיים. במשרדים האלה מתקבלים עתו-נאים, במשרדים האלה נעשה התיכנון, משם יוצאים הקשרים עד לטוקיו, או לאוסקה, עד לשטוקהולם, עד לפאריס, עד לברלין - מעין עכשיו כזה יושב לו בח-סות של ממשלה, גם היא תברה באירגון האומות החדות, גם היא הבטיחה לקיים שלום, לכבד עצמאות, ריבונות, כל מה שכתוב במגילת האומות המאוחדות. ופעם אחר פעם משם יבואו, אם במישרין, ואם בעקי-פין; אם ערבים, חברי האירגון, ואם שכירים, לא חשוב של מה, מעמים אחרים, ויעשו לנו טבח, ויהפכו שדה תעופה או כל מקום אחר למקום שטוף דמים.

השאלה היא עד מתי. לדעתי, זכות לישראל וחובה עלינו בימים אלה לומר: דברים פשוטים מאוד לממשלת לבנון. לא על-ידי אגרת למועצת הבטחון, גם לא באמי-צעות האפיפיר, לא על-ידי שליח בפאריס, או אף

מצדנו, מוכנים להעמיד לרשות כל מדינה וכל חברת תעופה את הידע והנסיון שצברנו בתחום זה.

אבל, אדוני היושב-ראש, באמצעי בטחון מוגברים — בישראל ובארצות אחרות — לא די. יש לעקור את שורש הנגע. יש לחסל את קניי המרצחים, את מטו"תיהם, את מפקדותיהם, את מחנות האימונים שלהם. לפי הידיעות שבידינו, ביירות בירת לבנון ולבנון כולה הן עכשיו מרכז אירגוני הטרור. שם נמצאים אלפי מחב"לים; שם שוכנות מפקדותיהם; שם מתוכננים מיב"ציהם; שם מתאמנים המרצחים; ומשם הם יוצאים לפעולותיהם. צר לנו מאוד על התדרדרות היחסים בינינו ובין לבנון. אין בינינו ובין לבנון כל מחלוקת טריטורית-אלית. במשך שנים היה שקט יחסי שריו בגבול שבינינו ובין לבנון. אני מאמין שגם היום רוצים העם הלבנוני וממשלת לבנון בשקט, ואין להם כל עניין בהתלקחות עם ישראל. אבל ממשלת לבנון מעניקה למחבלים חופש פעולה בבירתה ובגבולותיה ומשלימה עם הפיכתה של לבנון למרכז הפעילות של המחבלים ולבסיס שממנו הם יוצאים למיבציהם. אם נפל פחד המחבלים על ממשלת לבנון, אם היא נרתעת מעימות עם המחבלים, עלינו לשכנע אותה — על-ידי דברים, ואם לא יועילו הדברים, על-ידי מעשים — שהצפוי ללבנון, אם לא תחסל את פעילות המחבלים, המור פייכמה מן הצפוי לה מהתמודדות עם המחבלים. ממשלת לבנון מצאה דרך, אחרי פעולת צה"ל, לרסן את פעילות המחבלים באזורי הגבול. היא חייבת, ויכולה — אם תרצה, למצוא דרך לחיסול פעילותם בביירות ובלבנון כולה.

אנחנו רואים את לבנון אחראית לפעילות המחבלים בשטחה ומשטחה. פעילות זו היא פגיעה חמורה בשלום ישראל ובשלום תושביה. מדינה המרשה ששטחה ישמש מטה ובסיס לפעילות רצחנית נגד מדינה שכנה — מבצעת מעשה תוקפנות המצדיק פעולה שכנגד מצד המדינה הנתקפת, תוך שימוש ביכולתה להגנה עצמית. ישראל לא תוכל להפיק את נתיבי האוויר שלה ואת שלום תושביה, אם תיאלץ ישראל לפעול, לא תהיה זו פעולת תגמול נקמנית, אלא פעולת הגנה עצמית המכוונת להסיר מעלינו את האיום לשלומנו מצד המחבלים בלבנון. נפעל לא בריתחת הזעם, אלא בזמן, במקום ובשי"ט שיראו כמועילים ביותר להשגת המטרה הזאת.

אדוני היושב-ראש, אנחנו עדיין מקווים שממשלת לבנון תפעל בעצמה בעוד מועד ותמנע את הצורך בפעולה ישראלית.

הי"ד י. ישעיהו:

רשות היבואר לחברי-הכנסת המר, ואחריו לחברי-הכנסת כרמל.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. עבר שבוע מאז ליל הרצח בלוד. רק אתמול עוד קברנו את מתינו בארץ, ואף הקרובות מפורטו-דיקו יובאו עתה למנוחות בארצם. בבתי-החולים עדיין רבים הפצועים הסובלים, מהם הפגועים קשה מאוד. זה היה לילה שאסור לנו לשכוח אותו מפני חיי האדם שנקפדו בו; מפני התוכרות שקיבלנו על אופיים דרכי פעולתם של אויבינו; מפני הגובות הלא-יעילה של העולם, ובשל ההכרה המחודשת והחיונית שעלינו להיזרר מאשליות ולהפיק לקחים כדי להיות מסוגלים להגן על עצמנו בעצמנו מהעמדות ובאמצעים הטובים ביותר ששרדונו.

לגנות את הרצח בלוד. אך מהקפאון הצבאי והמדיני שאנו שרויים בו כיום יש רק מוצא אחד: שינוי גישה יסודי מצד המחנה הערבי.

אדוני היושב-ראש, אנחנו עדיין שרויים בכאב ובזעם על אשר אירע בשדה התעופה בלוד בשבוע שעבר. קשה למוח האנושי להשיג בשכלו לאיזה שפל, לאיזה תהומות, מסוגלים עוד להגיע אירגוני המחבלים ובני בריתם בארצות שונות, אחרי שבשם הקידמה והמהפכה שילחו קבוצת מטורפים לבצע רצח המוני בדם קר באני-שים חפים מפשע, ישראלים ולא-ישראלים; ואיש אינו יכול לערוב שלא ייעשו נסיונות כאלה בעתיד. אך עם כל הכאב והזעם אשר בלבנו דם שפכת דם נקדם, ברור שהמחבלים לא התקדמו, ואינם מסוגלים להתקדם, הודות קדמות כלשהי לקראת השגת מטרתם — חיסול יש-ראל; ורק תחושת חוסר האונים, התיסכול ואולת-היד הגובעת ממצב זה יכולה לחפש לעצמה פורקן בביצוע מעשי זוועות; ורק אותה תחושה של חוסר אונים, תיסכול ואולת-יד יכולה להביא לכך שמנהיגים כראש ממשלת מצרים, במקום לאבחן את הסרטן הזה בגוף האומה הערבית ולהילחם בו, צוהלים על הפשע הגתעב ומזדהים אתו.

אדוני היושב-ראש, מן המפורסמות הוא שישיראל, יותר מכל מדינה אחרת, נקטה אמצעי בטחון יעילים ומגוונים להבטחת נתיבי האוויר שלה ושלום הנוסעים בהם. נושא זה, אמצעי הבטחון בנתיבי האוויר, מחייב ערנות מתמדת. לפינון מרוץ מתמיד בין תחבולות המ"חבלים ובין התושייה של שירותי הבטחון שלנו, ואין להרפות אף לרגע מבדיקת השיטות והכלים, שיכלולם וגיוונם. אני בטוח שמקרה הרצח בלוד נחקר ונלמד ומופקים ממנו, ועוד יופקו ממנו, כל הלקחים המתחייבים.

לבנו מר על כמה מדינות המקיימות אתנו קשרי אוויר, אשר למרות אזהרותינו לא נקטו את אמצעי הבטחון הדרושים. מי יודע — אילו שנו לאזהרותינו, אולי היה נמנע אסון או אולי היה מצטמצם היקפו. לפני שנים הזהרנו שבטחון התחבורה האווירית אינו ניתן לחלוקה; שכל פגיעה בביטחון התעופה במקום אחד מסכנת את ביטחון התעופה בכל מקום. היו מ"מ שלות שהשתעשעו בתקווה — באשליה — שתמורת חופש פעולה למחבלים בארצותיהן יכולות הן לקנות חסינות בפני פגיעה מצד המחבלים. אבל אי-אפשר להוציא נחש ממאורתו ולצפות שייכש באופן סלקטיבי; סופו שארסו יפגע בכל הסובבים אותו. לאט לאט, ובמ"חיר דמים יקר, נלמד בעולם הלקח שהפקרות רצחנית, כשם שאינה יודעת מגבלות כך גם אינה יודעת גבולות. העולם הנאור כולו מוצא את עצמו חשוף לפגיעותיהם של פושעים חסרי-כל-רסן.

אדוני היושב-ראש, בעקבות ההתקפה הרצחנית בלוד אפשר להבחין בשינוי זעזוע בארצות שונות. ראיה לציון העמדה האצילית של ממשלת יפאן ודעת-הקהל היפאנית, אשר מצאו דרכים הולמות להביע את סלי-דתן ממעשה הרצח ולהקויע ללא סייג את שלושת המרצחים היפאנים שהעמידו עצמם לשירות המחבלים הערבים. נצייתנו אל הממשלות ואל חברות התעופה, המקיימות קשרי אוויר עם ישראל, שינהיגו בארצותיהן אמצעי בטחון מוגברים, זכתה עד כה למידה ניכרת של היענות. אבל המבחן יהיה, כמובן, לא רק בהחלטה על אמצעי בטחון, אלא גם בביצועם הלכה למעשה. אנחנו,

האם אין חובתנו לערוך מחדש את עמדותינו לסיכ"ס ולחסדד לפי כוונותיו האמיתיות ואשליותיו המסו"כנות של האויב, הרואה ברצח נשים וקונים נצחון לאומי גדול ומביצע נועז שיש לשבח, והרואה בהשמדתנו את תפקידו הגדול?

עלינו להתפכח מאשליות ולשקול מחדש, כולנו, את נכונותנו לוותר ויתורים מרחיקים לכת בבטחוננו תמורת מילות-סרק חלקלקות על "שלום" שאין מאחוריהן כיסוי של אמת ועוצמה של כנות.

עלינו גם להשיב לרוצחים, כמו בימים עברו, בדרך של פעולות ממשיות, המבטיחות שמיזמיותיהם לא תת"ממשנה, וקודם כל בהתנחלות-רבתי מואצת, שתחזק את החזקתנו בנבולות המובטחים והבטוחים של ארץ-ישראל ומדינת ישראל.

עלינו לחזור וללמד את הדור הצעיר בישראל להבין ולדעת את מלוא משמעותה של שיבתנו לארץ-ישראל, ושל המערכה על קיומה; לקרוא לו ולתת בידיו את הכלים לביטוס החזקתנו בארץ.

אדוני היושב-ראש, איננו יכולים להסתפק בפעולות"מנע והתנגונות בלבד במלחמתנו במחבלים. עד כה הצ"לחנו במידה ניכרת בסילוק המחבלים משטחי ארץ-ישראל, באשר וכאשר נקטנו מדיניות ושיטות מקוריות ומתאימות. על כן העתיקו המחבלים את מלחמתם למטוסים ולשדות התעופה, ובאמצעות שליחים מעמים אחרים.

מצב חדש זה, כאשר שולחים אחרים להתפוצץ, להיהרג ולהתאבד בעוד הם "הגיבורים" נמצאים במרחק בטוח, מחייב גם אותנו להיערכות חדשה.

קשה ואף לא ניתן להילחם בהצלחה בצבא כבד כנגד מחתרת ניידת, ובטילים - מול כדורי הדום-דום. ב"מחתרת" יש להילחם בשיטות של מחתרת. על כן לא ייתכן שהרוצחים יתכנו, יסתובבו ויפעלו כאשר הם גלויים וחפשיים בביירות או באירופה או בכל מקום אחר. ותפקידנו הוא להקשות עליהם ולתקוף אותם בבסיסיהם ובמפקדותיהם.

על הממשלה להחליט על מלחמה יזומה לחיסול אירגוני המחבלים הרצחניים בכל מקום שהם. אני בטוח שאנו, עם ישראל ומדינת ישראל, בתושייתנו הנפלאה, ובכוח אמונתנו הבלתי-מעוררת בצדקתנו ובחובתנו להגן על קיומנו, נמצא את הדרכים איך לגייס בכל רחבי העולם את הרוצים בקיומה של מדינת ישראל, ולהביא לכך שלא יתהלכו המוצחים חפשיים או שלא יתהלכו כלל תחת פני השמש. לא חבש, לא חאלד, ולא היפא-נית יידידתם - כל יתהלכו שקטים ובטוחים. מפקדו-תיהם אל תישארנה גלויות, שלמות ושלוות. יחששו גם בשדות התעופה העירביים.

עלינו לתכנן ולהכין, בנוסף על אמצעי ההתנגונות והזהירות, מלחמה יזומה בטרור הרצחני.

אדוני היושב-ראש, ארצות תבל מקבלות בסבלנות ובסלחנות את הטרור הערבי, ואת הטרור הרצחני בכלל. אנו מלאי התפעלות מהתנהגותם הנפלאה של ממשלת יפאן והעם היפאני לאחר הרצח בלוד. אנו בהחלט מו-קירים את רגשי הצער והבושה שתקפו אותם, ומאמינים בכנותם. אך בכך, למען עתיד טוב יותר, לא די. תפקיד ממשלת יפאן, כתפקיד כל ממשלה בעולם, להש-תלט על אירגוני הטרור הרצחניים שבה ולחסלם. ישראל הוכיחה שהדבר אפשרי. ירדן הוכיחה זאת גם היא. מפני

קשה להביע במלים את עומק צערנו והשתתפותנו באסונן של משפחות הנספים על לא עוול בכפם. בני עמנו וארצנו ובני ארצות ועמים אחרים, ובראשם בני פורטו-ריקו, שוודיה וקובצו סנט לסנט כל שנותיהם, ועתה אפשר לומר: כל חייהם, כדי לזכות ולבקר בארץ הקודש, ורק הגיעו עדיה ונפלו שכרדים מכדורי המוצחים - דמם של אלה צריך להינקם, כי בנקמה יש צדק, יש דין ויש הרתעה והימנעות משיפכת דם חינם בפעם נוספת. "הרגינו גויים עמו, כי דם עבדיו יקום, ונקם ושיב לצדיו, וכפר אדמתו עמו".

נביע איחולינו לפצועים, ותפילתנו למיעוט סבלם, ולרפואה קרובה ושלמה. וגם תודתנו לסגל הרפואי על מסירותו להציל את הנפש.

אדוני היושב-ראש, הרצח בלוד היה שפל ומתועב. הטרור הערבי הפחדני פיתה שכירי-חרב מהמזרח הר-חוק, שאין להם שום קשר ושייכות לסיכסוך באזורנו, ולא ידענה או הבנה של מהותו, כדי לעשות את מלאכ-תו הבזויה: לרצוח ללא אבחנה אורחים ואזרחיות חסדי מגן, גם אלה שאין להם שום קשר לסיכסוך המזרח-תיכוני.

ולכן הוא מלמד אותנו הרבה, וקודם כל - עם מי יש לנו כאן עניין, ומהן המטרות האמיתיות של אויבנו, שכל האמצעים מקודשים אצלם להשגתן.

המחבלים - כך הצהירו וכך עשו - רוצים בשפי"כת דם יהודי. הם "מבטיחים" להפוך את נמל התעופה בלוד "כל פעם" למרחץ דמים ולבצע את "הפשעים הנתעבים ביותר בהיסטוריה" מפני ש"רצוננו היחיד הוא להמשיך בקו זה כדי להגשים את הנצחון על-ידי תשלום מס הדם כולו". בפשטות: הם צמאים צמאון חולני לדם יהודי.

ומדינות ערב צוהלות אף הן לריח הדם שעלה באפן, כפי שמבטאים זאת מזה כמה ימים ללא הרף תחנות השידור, מערכות הערוגים ואף ראשי הממשלות בקהיר ובדמשק, ששוב אינם מסוגלים להסתיר את רגשותיהם האמיתיים ורצונם העמוק להשמידנו פיסית ולסלקנו מהאזור.

שיתוף הפעולה והעידוד ההדדי בין המחבלים הרוצ"חים ובין מדינות ערב הוא גלוי וברור, והאחריות לפשע והמסקנות ממנו בהחלט מן הראוי שיהיו משותפות להם.

ראש ממשלת מצרים רואה בשגוננו בפעולה זאת "סימן ראשון של נצחון ערבי על ישראל בשדה הקרב". צרפו לכך את הצהרות סאדאת על "הריגת מיליון יהו"דים במלחמה הקרובה"; והסיפוף לכך את גאומו במסגד על "היהודים השפלים והבוגדניים" - קבלו את דברי שגרינו באו"מ שמצרים ידעה מקודם על הפעולה בלוד, ואם כן - נתנה לה את ברכתה - והחליטו: האם יש עוד מקום להאמין להצהרות השלום של מצרים תמורת נסיגה? האם יש איזה שהוא ספק, שרק יעלה בידיהם של מוצחים אלה והרי הם לא רק מסלקים אותנו בערמיתם ובהסכמתנו מגבולות ה-4 ביוני, אלא שהם מתאמצים או, מגבולות מאוד לא-נוחים לנו, לד-חוק אותנו חסי-ישראלים אל הים, אל ההשמדה?

האם נמנעו בעבר מרצח ברברי ככל שישלו? בשיי"רת "הדסה", בעציון ובחברון, בבתי-הזיקוק, במחנה-יהודה, בבגדד ועוד? האם אין בכך שלשלת רצופה עד הרצח בלוד? האם קול דמי אחינו אלה אינם צועקים אלינו מהצהלה ההיסטרית שבקהיר?!

חוברת ל"א, ישיבה ש"ט
 - הודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד (דיון) (המר, ישעיהו, כרמל) -

משה כרמל (המערך, עבודה-מפ"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. היום הזה, בשעות אלו ממש לפני חמש שנים, התכנסה הכנסת לישיבתה כאשר פגזים, הגורים על-ידי הלגיון הערבי על ירושלים העברית ואף מטילים בה חללים, שזמעים היטב באולם הזה ומתלווים אל דברי הנואמים. אבל אנו כבר ידענו אז כי חיל האוויר המצרי ושדות התעופה שלו נהרסו בידי טייסינו האמיצים והמוכשרים, כי שליטתנו באוויר היא מלאה, וכי המלחמה כבר הוכרעה בעיקרה, אף שקרבות קשים עוד נישטו ומערכות זבאות נכדות עוד נשקפו לנו, וירושלים עוד היתה מחולקת ועמדה לפנינו המשימה לשחררה ולאחדה.

במלחמה זו של יוני 1967 הביסה ישראל את יריביה התוקפניים, השתחררה מטבעת החנק שהידקו סביבה מדינות ערב, והדפה סכנות חמורות אשר נשקפו לעצם קיומה. נטלנו גורלנו בידינו ועמדנו על נפשנו. בתוך המלחמה התקדמנו אל קווי הגנה חדשים במרומי הגולן, לאורך הירדן, על הסואף, בשאים א-שייך, והמצור על השיט לישראל וממנה הוסר בכוחנו העצמי.

חמש שנים חלפו, והשלום ממנו והלאה. דבר זה מהווה מקור אכזבה עתה בכמות ובאיכות להיותנו נכונים לש- לום, ליחסי ידידות עם השכנים, ולהתפתחות חפשיה ובלתי-מופרעת. אך נשאב נחמה מאיתנותנו הבטחונית, מהתפתחותנו הכלכלית, מהתקדמותנו החברתית, ומן העלייה הנקלטת והמתערה.

הגנו ערוכים עתה במערך אסטרטגי איתן, ועוצמתנו הבטחונית עלתה בכמות ובאיכות להיותנו נכונים להדוף כל תוקפנות מתחדשת, כל עוד אין שלום בינינו ובין שכנינו. נחתור ללא לאות אל השלום ואל הבטחון, ונגלה נכונות להידברות, להבנה ולהסדר צודק עם שכנינו. אך לא נחזור עוד אל הגבולות של ה-4 ביוני, שנופצו על- ידי שכנינו בבקשם להרוס את מדינת ישראל במצור ובמלחמה.

חברי הכנסת, מעשה הדמים של ליל ה-30 במאי בנמל התעופה לוד, שם רצחו מטורפים עשרות אנשים תמימים, שלווים וחסרי הגנה, בלא להבחין במוצא, לאום, דת, גיל ומין, חשף את דמותם המזוועת של אירגוני הטרור הערביים כאויבי האנושות כולה. בתוך תהליך של ירידה, התערערו והתנוונות הם פונים אל זרים, משולי החברה האנושית, כי יעשו את מלאכתם הנפשית, ואל רצח שפל של חפים מפשע ללא כל הבחנה.

לא פחות מן הרצח עצמו מעוררת סלידה ההודחות של מדינות ערב עם הרצח המזווע, והצהלה שעלתה מכלי התקשורת שלהם. מדהימים ואף מדכאים במיוחד הם דברי הרהב, השחצנות והאטימות של ראש ממשלת מצרים, עזיז סדקי, אשר מצא לנכון לא דק לעלוז בפומבי על הרצח ההמוני והשפל ולבוך על הדם הש- פוך, אלא גם לראות בו סימן לסיכוי נצחון ערבי על ישראל. יש כאן תערובת של פראות, אכזריות וטימ- טום במשפט אחד. הגנו חותרים ללא הפסק להסכם שלום מכובד ובר-קיימא עם מצרים, שיבטיח את בטחון ישראל בעתיד ואת האינטרסים המצריים בתעלה ובימי; אך לא נוכל שלא לשאול את עצמנו עתה: מה תקווה יכולה להיות לשלום, לערבים ולנו, ממצרים זאת, אשר ראש ממשלה זה הוא שעומד בראשה?

הצהלה במדינות ערב על הרצח התהומי הזה של עשרות אנשים שלווים, שעורר סלידה ושאת-נפש בלב

שאם אין מדינה וממשלה מסתערות על כך בהחלטיות וברוח נחושה וביד חזקה, סוף הטרור שהוא משתלט על המדינה, חורג מגבולותיה, ואז גם מסכן את שלום העולם כולו.

רק חולשת המדינות וסלחנות העולם הן אשר איפ- שרו ומאפשרות לקומץ רוצחים "לשגע" את נמלי הת- עופה של לודגון, פאריס, בריסל, רומא, קופנהגן ולוד בו-זמנית, כפי שהם עושים עתה, לגסות ולפגוע בחייהם של עשרות ומאות נוסעים תמימים ב"סוויס-אייר", ב"אייר-פראנס", ב"אל על" ובכל מטוס אחר, ולסכן את חייהם ושלומם של כל נוסעי העולם.

בסופו של דבר אין הרוצחים מבחינים בין דם לדם, בין עם לעם. הם קודם כל רוצחים. דמי הפורטוריקנים ודמי היהודים שנשפכו יחד בלוד אולי יעוררו את העולם למחשבה מחודשת בעניין זה.

ממשלת צרפת היא הנושאת העיקרית באחריות למה שקרה, לאחר הערבים כמובן. שהי "אייר-פראנס" גשאה לכאן את הרוצחים וסמכה על הסדריה הגיטל- מניים עם המחבלים, שרצחו לבסוף את נוסעיה, והיא לא נקטה את אמצעי הזהירות הדרושים. נראה שצדפת לא למדה את הלקח. היא מביעה תמיהה על כמה הצ- הרות רשמיות מישראל, שהיו עדינות מאוד, לדעתי. ומ- נהל "אייר-פראנס" היה עסוק מכדי לבקר את הפצועים.

זהו תפקידה של ישראל לא לנוח ולא לשקוט, ול- עורר את מדינות העולם כולן לסכנה לסדרי העולם ולקיומן של המדינות בהשתוללות הטרור הרצחני, שהיום הוא פוגע בזו, ומחד הוא יפגע בזו, אם לא יהוסל, וליוזם הכנת תכנית עולמית לנקיטת אמצעים למלחמה עקבית של כולם יחד ברוצחים.

אדוני היושב-ראש, היום מלאו חמש שנים למל- חמת המגן והישועה שלנו, למלחמת ששת-הימים. אר- צות ערב הזיזו אז הכוחות שלהן וקידמון כדי להש- מיטנו, והכריזו עלינו מצור ימי - בטיראן. ישראל פרצה את המצור ושברה את טבעת החנק הצבאית שאיימה עליה. כך ניצלה משואה מדינית וצבאית. כך הושבה אלינו נחלת אבותינו.

אחר כך היתה מלחמת ההתשה, שהשיבנו עליה ב"קו בר-לב" וב"הפצצות לעומק", בצורה קשוחה וחז- קה אשר הטישה את האויב.

עכשיו אנחנו נכנסים לשלב נוסף של מלחמת מדי- נות ערב באמצעות המחבלים, ברצון להתיש אותנו ובתכנית להטיל עלינו מצור אווירי. ישראל לא תוכל לשאת מצור אווירי, והיא תמוצא את הדרכים המתאי- מות לשבור זאת - בתושייה, בעוצמה, בהפתעה וביעי- לות.

מאה וחמישה הפורטוריקנים שהגיעו היום הם תשו- בה פורטוריקנית נאותה לאוימי המחבלים. הלקחים שי- פיק העולם, והמסקנות והפעולות שניסקו אנו יפסיקו את הרצח ויבטיחו את בטחון העולם ואת בטחונו.

ולערבים הצוהלים נאמר: עוצו עצה - ותופר, דברו דבר - ולא יקום, כי עמנו אל.

ויהודה - לעולם תשב, וירושלים - לדור ודור.

הי"ד י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת כרמל, ואחריו לחבר- הכנסת אברמוביץ.

— הודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד (דיון) (האוזנר, ישעיהו, שובל) —

בחובתה לחסל באופן מלא ומוחלט בסיסים אלה בהקדם, תוך זמן סביר, ולהסיר בכך את האיום מן הטריטוריה שלה לשלום ישראל ולגתיה האוויר שלה. אם כך תעשה לא יאונה לה כל רע, וגם בהעדר שלום ישרוד יחסי שכנות שלווים ורגועים בימינו לבינה, כפי שהיה במשך שנים רבות מאז מלחמת השיחור. אך על לבנון לדעת, כי אם תתרשל בכך ותוסיף להתיר פעולה טרו-ריסטית בתחומה, נהיה אנו עצמנו נאלצים לגונן אקטיבית על בטחוננו, שלומנו וחיינו ככל שידנו תגיע, כשאנו עושים לחיסול מחנות המחבלים בלבנון ולשבירת כוחם, וכן להריסת אמצעי הקשר והתנועה שלהם מלבנון אל העולם, כדי לסכל את כוונותיהם ומזימותיהם לזרוע חורבן ומוות נגדנו בכל מקום שהם מנסים ומצליחים להגיע לשם.

חברי הכנסת, הדם השפוך בלוד לא יישכח ולא ייסלח, הוא ייזכר וייפקד. אך גם אחר מעשה הדמים הגורא של לוד לא נלך בדרכי נקמה פראית, לא נפנה אל תגובות חפזות ולא נעשה דבר שידימה במשהו אל האכזריות של הרוצחים ואל השפלות של אויבי החברה האנושית, ערבים ולא ערבים. שכן אלה הם רוצחים לים, יהיו אמצעי ההסוואה האידיאלוגיים הלאומיים, הסוציאליים והמהפכניים שלהם ככל שיהיו. נשמח אם ממשלת לבנון תבין למצב ותפעל נכונה בעצמה. אבל אם נאלץ לכך, נפעל. מעשינו יהיו שקולים ומהושבים, אך כל המתחייב מההגנה על המדינה, מהבטחת שלום אזרחיה ומהדיפת הסכנות לדרכי הקשר שלה עם העיר-לם ייעשה בנמרצות, בהחלטיות, ללא חת. ועל שכנינו לדעת זאת.

אדוני היושב-ראש. לבסוף רצוני לומר, כי גם לאחר זוועת לוד איל לנו להיחפז ולהיענות לתביעות בדבר ביטול כללי של עונש המוות למחבלים, וזאת מטעמים עקרוניים, מדיניים, מוסריים ופרקטיים גם יחד. גם עתה חובה עלינו לקבוע, כי ההימנעות מהטלת עונש מוות על החבלנים עד עתה לא הביאה נזק לישראל ולא פגעה במלחמתנו הבלתי-נלאית, השיטתית והמוצלחת, בטרור הערבי נגדנו. עם זה רואה אני לחובתי ולצו מצד פוני להטעים כי הדעת לא תוכל לשאת, כי פושע שפל שכזה, שנושא באחריות לרצח ההמוני והמתועב בלוד ב-30 למאי שחלף, אחר שיימצא אשם בדיון יוסיף להת-הלך עלי אדמות.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הידבר לחבר-הכנסת אברמוביץ, ואחריו לחבר-הכנסת האוזנר.

יהודה מאיר אברמוביץ (אגודת ישראל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. היום, לפני חמש שנים, התחולל נגד עניינו נסי'ה ונפלאותיו. בחסדיו המרובים הצלחנו לנצח אויבים וצוררים שקמו עלינו לכלותנו, חס ושלום. מתוך הודיה עמוקה לאלוקי ישראל נישא אליו תפילה כי יוסיף תמיד לשמור על עמו וארצו, ויפר עצת אויביו ויקוים בנו "המה כרעו ונפלו, ואנחנו קמנו ונתעורר".

כנסת נכבדה. כגודל הצער והכאב, כן גודל התדהמה ממעשה הזוועה בלוד. הפשע המחריד היכה בתדהמה את כולם, את כל העולם — חוץ ממצרים ומדינות ערביות אחרות.

אי-אפשר היה להעלות אפילו בדמיון הקודר ביותר, שיצורי אנוש עלולים להגיע לתהום רשע וזוועה כזאת.

כל בן תרבות ברחבי העולם, דומה שהיא הסיגה אחרי-רנית את סיכויי השלום, שהגנו עמלים להשיגו זה שנים. פרץ השמחה הפראית הזאת הוא בסתירה משוועת לדברים על הסדר שלום עם ישראל הנסוגה לגבולות הקודמים, ואפשר שהוא מגלה את הכוונה האמיתית שמאחורי דברים אלה. אך אל גיוואש מן השלום גם נוכח הגילויים הקודרים האלה. בל נשכח את דבריו האמיצים של שליט ממלכת ירדן בנגות הפשע השפל והמטרופי, דברים הרומזים על אפשרות של גישה ערבית אחרת לחיי אדם ועל סיכויים ליחסים אחרים בעתיד בין עם לעם באוזננו, אשר נגזר עלינו ועל הערבים לחיות בו תמיד.

אך העיקר הוא כי נוציא את הלקח הנכון מן הטר-גדיה שקדחה, ונסיק את המסקנות המתחייבות ממנה לגבי מעשינו שלנו. נגביר את אמצעי הבטחון בכל מטרה ישראלית בכל אתר ואתר. נזכור-נא, כי דווקא הכשלון החמור של אירגוני הטרור בארץ והתיסכול הקשה שבא בעקבותיו דוחף אותם לפנייה אל מעשים מטורפים של פיגוע בכל אובייקט ללא אבחנה, והיפוש נקודות תורפה ישראליות בארץ ובחוץ-לארץ כדי להת-נכל להן. חייבים לשכלל את אמצעי הבטחון, ולהביא במניין את האלמנט החדש של התאבדות, אשר הוא שאיפשר את הטרורדיה בלוד. חובה היא לומר בגלוי, כי ממשלות וחברות תעופה חובות קשה בזילוזל ובקלות-דעת. אלה ששגו פטאליה, כ"איר-פראנס", בהזנחה ובאמונה כי הם בלתי-פגיעים, שאיפשרו את מעשה הרצח, חייבים ללמוד לקח, לתקן את מעשיהם, ולעשות מיידית לבטחון התנועה האווירית.

ההתנכלות בנתבי, האוויר התעופה מכוון-נת לא רק נגד ישראל, אלא נגד החברה האנושית הני-אורה, וזו בעיה אוניברסלית הנוגעת לכל העמים והמדינות אשר דרכי האוויר ביניהם חיוניים ביותר לקשרי הכלכלה, המסחר, המדיניות, והתרבות. עליהם לעשות להגנתם ולהבטחתם בפני אויבי האנושות, יהיה מוצאם כאשר יהיה.

אך הבעיה המרכזית והדוחקת שלנו היא לבער את קיני הטרור והרצח אשר בשכנותנו, בסמוך לגבולותינו, כפי שעקרנו אותם בתוך הארץ ובשטחים המוחזקים, שעתה מתנהלים בהם החיים כסדרם, בשקט, בשלוה ובשיתוף פעולה ישראלי-ערבי.

מדינות ערב המטפחות את הרוצחים, תומכות בהם, מעודדות אותם ונותנות להם מקלט צריכות לדעת את האחריות שהן נוטלות עליהן למעשי הרצח שהם מבצעים, כי הן לא תנוקיה מהאחריות.

אולם אחריות מיוחדת רובצת על מדינת לבנון שבגבולנו הצפוני, שהפכה להיות מדינה ערבית ראשית המשמשת מרכז גדול לאירגוני הטרור הפועלים נגד ישראל בארץ ובחוץ-לארץ. בלבנון מצויים עדיין אלפי מחבלים, על בסיסהם, מפקדותיהם, מטותיהם. בלבנון מקיימים מתנות אימונים, בה נמצאים ריכוזי נשק גדולים, ובה מותכננות פעולות הטרור נגדנו. ממנה — מלבנון — יוצאים המחבלים לפעולותיהם הנפשעות והרצחניות לכל מקום בעולם, באין מפריע.

קיום בסיסים תוקפניים-טרוריסטיים גדולים שכאלה בתחומה של לבנון, המאיימים על בטחון ישראל ועל שלום אזרחיה, המסכנים כל אובייקט ישראלי בחוץ-לארץ והמתנכלים אל הקשר האווירי של ישראל עם העולם, לא ייסב עור. על לבנון להכיר בעוד מועד

קשה למצוא ביטוי הולם לעומק האסון וגודל ה"וועה והסערה שבלבותינו. מרחץ הדמים בלוד הוא כה אכזרי, כה שטני, מעשה חיות טורפות, שאין להבינו במלים ואין להגידו בשפת אנוש, ועלינו, בני עם יש"ר, דאל, להדגיש ולומר בגאווה יהודית האמרה בחז"ל: "דאו מה בין בני לובן חמי". בנינו, חיילי צבא הגנה לישראל, בכל מיבצע צבאי דואגים ועושים הכל, ואפילו מסכנים את חייהם, כדי לפנות אזרחים, גברים, נשים וילדים על-גמגת שלא לפגוע באנשים חפים מפשע. והם ושלוחיהם מתנכלים בצורה אכזרית ופראית לחיי אדם ללא כל אבחנה.

מעשה לוד משמש שוב לקח לעם ישראל כי "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב". כי אין לנו לסמוך על חסד לאומים ואין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים.

ליל הדמים בלוד הוא תזכורת לכל תושבי הארץ שהאויב דרוך, מחפש בקדחתנות את כל האמצעים לח"בלה ולרצח, לרחק תיירים מן הארץ ולהבהיל את השוכ"נים בה, ועלינו להשקיע מיטב החשיבה, מיטב התיכונן ומיטב הביצוע לסכל מראש מארבי חורבן ורצח.

הדאגה לקיים ולהבטיח את התחבורה האווירית שלנו היא כל כולה דאגתנו; לא נוכל לסמוך על עמים אחרים.

מתוך כאב לב ואבל עמוק אנו מתייחדים עם זכרם של הקרבנות היקרים שנפלו בליל הדמים, ושולחים ברכת רפואה שלמה לכל הפצועים, ואנחנו מתפללים להקדוש-ברוך-הוא שיחוס וירחם על עמו וארצו, ויפ"דוש את סוכת שלומו עלינו, ויקיים בנו "וגתתי שלום בארץ, וחרב לא תעבור בארצכם".

היו"ד י. ישעיהו :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת האוזנר, ואחריו לחבר-הכנסת שובל.

גדעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. דלות המלים לה-ביע את הזועוע שבלב מול הטבח של ליל לוד. כי מלים נועדו להביע את האנושי, את מה שיש לו סיבה ומובן, את המצוי בתחום ההבנה של סיבה ותוצאה, את הדיוע לנשיון האדם. כאן קרה דבר שהוא מעבר לכל אלה. לכן קצרה הלשוון למצוא ביטוי הולם; לכן נתאבנו בתדהמה ובחרון.

אויבנו ביקשו מאחרים לעשות בשבילם כשכירי טבח מלאכת דמים. מצאו להם מסייעים מתוך כת יפאנית אחוזת דיבוק של שפית דמים, המטיפה למ"הפכה שמאלנית וליתוחמת למרבה האירוניה באמצעים של כת הסמוראים הפיאודלית והריאקציונית ביותר, שגידלה את מתאבדי הקמיקוה. הפגנם אומר: "אמור לי מי ידיך ואומר לך מי אתה". לא לחינם הלך "האירגון לשיחרור פלשתיין" אצל מטורפי השמאלנים היפאנים.

הנה כך לוחמים אויבנו את מלחמתם, וכך חשפו שוב את דמותם ומגמותיהם. שפך דם רב ככל האפשר — זאת דרך מלחמתם. ועתה נתנו לנו תזכורת פוקחת עיניים, לנו ולעולם, על אופיים ועל סכנתם.

יהיה עלינו למצוא דרכים לעקור משרש נגע זה למין האנושי, כי אם יצליחו ל"ד חבש ובעלי-בריתו להפיל את פחדם על העולם, יקיץ הקץ על הציבילי-

התדהמה גדולה במיוחד, כיוון שהפשע בוצע בידי בני עם רחוק — לא רק מבחינה גיאוגרפית, אלא מכל הבחינות.

עם ישראל, במשך שנות קיומו, היו יש לו חשבונות דמים עם עמים רבים בעולם, אולם לא עם עם רחוק כמו העם היפאני, שמעולם לא היה לנו מגע וחשבון עמו.

האשמים העיקריים בזוועה מחרידה זו אינם הרוצ"חים, החולים ברוחם ובנפשם, אלא האשמים העיקריים והאחראים לאותה זוועה הם שולחיהם, ששכרו אותם לביצוע פשע מחריד זה, ולמעשה הם העומדים מאחו"ריהם ואחראים לו. השולחים הם לא רק אירגוני הטרור הערבי, אלא הממשלות הערביות, שהגיבו בשמחה וב"צהלה גלויה על מעשה הוועה.

דברי ראש ממשלת מצרים ומסקנותיו ממעשה לוד, שאפשר לנצח את ישראל, מוכיחים על האשם העיקרי ומי העומד מאחורי המרצחים השפלים שהובאו לכך מרוחק. הצהרת ראש ממשלת מצרים חייבת לפזר את האשלויות של ראשי מדינות גדולות ודיפלומטים מק"צועיים באו"ם הסוענים שמצרים של סאדאת אכן רוצה בשלום אמיתי עם ישראל. הרצח האכזרי בלוד פקח את עיני העולם לראות הסכנה הכרוכה באירגוני הער"בים הטרוריסטיים והשמאל המהפכני. תחת מסווה המהפכנות עלולים הם לבצע כל זוועה וכל פשע, שלא יתואר אפילו בדמיון. ואין הם מהווים סכנה ומגפה רק לארצנו, אלא סכנה ומגפה לעולם כולו, לפי הכלל "מכיוון שניתן רשות למשחית, שוב אינו מבחין".

בהתאם לאימרתו של רבי יהודה הלוי ש"עם יש"ראל הוא הלב באומות העולם" אנו, הלב, נפגעים תמיד תחילה, אבל הפורענות מתפשטת לעולם כולו. כך הו"דרנו בזמננו על הסכנה הנאצית שהיא לא רק סכנה לעם ישראל, אלא לעולם כולו, והסוף יהיה שלא רק אנחנו שילמנו מחיר דמים איים, אלא העולם כולו הוכ"נס במערבולת דמים, אימה וצער על-ידי המפלצת הנאצית.

כשהללו נסיונות החטיפה וההתנקשות באווירנו "אל על" על-ידי הטרוריסטים הערבים והזרנו את העו"לם מפני סכנה זו, שעלולה להתפשט לכל קצווי תבל. ואכן, עדים אנו למגפת החטיפה של אווירונים כמעשה יום כמעט, ועכשיו אנו מזהירים שוב את כל העמים שהפורענות הטרוריסטית הוועתית שטופת תאוות רצח ללא כל אבחנה עלולה להונקם גם באחרים, ועל העולם כולו לראות את הסכנה ולקדם את פני הרעה.

אירגוני הטרור הערבי והעומדים מאחורי המרצחים, מצרים ומדינות ערב, חשפו את פרצופם האמיתי והו"כיוו לאיוו תהום התדרדרו בשנאתם לישראל. צהלתם של עמו ערב מעידה על אבדן חושים, על אבדן עש"תונות, והתהום שהגיעו אליה. עכשיו רואים כולם את דמותם האמיתית של אירגוני המחבלים ומנהיגיהם שמ"בישים את צלם האלוקים שבאדם. עכשיו, לאחר דברי ראש ממשלת מצרים, אין כבר ספק בהכנותיהם השט"ניות ושנאתם התהומית כלפי ישראל, כדברי הנביא עובדיה: "איך נחשפו עשו, נבעו מצפוניו" — "איך נחשפו" מדינות ערב, הרוצחים ושולחיהם, נבעו מצפו"ניו. עתה נוכחו כולם לדעת מה טיב אירגוני הטרור הערביים והעומדים מאחוריהם.

הרצח בלוד חייב גם לדרבן אותנו אם וכאשר נגיע ליום שנצטרך לקבוע גבולות הבטחון עם שכנינו.

נגד סכנת חבלנים מוחשית. חבל שהממונים על כך לא מצאו לנכון להעניק דחיפות לדיון, שאילו נתקיים לפני חודש, היה לפחות מעמיד את מנהלי קווי התעופה על כך שיש באתר דעות כי התעופה לישראל בקוויים שהם רווחיים ביותר מחייבת הבטחתם לא רק מפני פגעי מכונה ומיכשור, אלא גם מפני פגעים מצד פראי-אדם. קשה להניח שמישהו יכול היה לעמוד לאורך ימים בהתנגדות לתביעה זאת. הממשלה פנתה רק כעת, בדרך שפנתה, למדינות אחרות לאחוז באמצעי בטחון בקווי התעופה, ורבים נענו כבר לכך. אני מקווה כי הממשלה, בדברי הסיכום לוויכוח זה, תמסור לנו מידע מוסמך על כוונותיה לגבי אלה שטרם נענו לתביעה צודקת זאת. יש לנו שדה תעופה בין-לאומי אחד, וחובת הבטחתו השלמה עלינו.

אדוני היושב-ראש, לפני חמש שנים היום הזה הצלחנו לסכל עצת אויבנו. רבות השגנו בחמש שנים אלה, ומובטחני כי נמצא זרכים לשים לאל גם זוועות מסוג ליל לוד, ולהבטיח את בטחוננו וקיומנו.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שובל, ואחריו לחבר-הכנסת ארזי.

זלמן שובל (הרשימה הממלכתית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. ראש הממשלה, בדבריה בכנסת בשבוע שעבר, הטיבה לבטא את רחשי הלב ואת הזעם של כולנו, של כל הציבור בארץ. לא רק שאיננו חולקים אף לא על מלה אחת מדבריה, אלא שקשה לנו להוסיף עליהם דברים רבים חדשים.

אם היינו אנו, או העולם כולו, זקוקים להוכחה גוספת מי הם ומה הם אויבנו, עם מי יש לנו עסק, כפי שאומרים אצלנו, בא הפשע המתועב בלוד וסיפק לנו הוכחה זו. לא במלחמה בין עמים מדובר כאן, ובוודאי לא במלחמת חירוף, אלא במעללים שפלים של קבוצת אנשים שכבר מזמן אבד להם כל צלם אנושי.

ואולם, גברתי ראש הממשלה, ייתכן שהמעשה בלוד חייב לעורר אותנו למחשבה חדשה לגבי כמה וכמה מהנושאים הנוגעים לאירוגני המחבלים בכלל ולפגיעותי-הם בתעופה האזרחית בפרט. ראשית, יש לדעתי להמ-חיש לאותן ממשלות ערביות, הנותנות מחסה ותמיכה לאירוגני הטרור, שאם תהיה קיימת התנכלות לתעופה האזרחית בישראל לא ייתכן שתהיה תעופה אזרחית חפ-שית ושלווה בארצותיהם. ובמיוחד צריכה אזהרה זו להיות מופנית כלפי בירות וקהיר. בירות, אותו קו תו-עבה באזורנו, ממששת מאז ומתמיד בסיס נוח למרצ-חיים. הם מתאמנים בה, הם יוצאים ממנה לפעולותיהם, והם משדרים ממנה את הודעותיהם. ממשלת לבנון לא תוכל עוד להתנער מאחריות ישירה לפעולות הנוממות בשטחה.

אולם אחריותה של קהיר איננה פחותה מזו של ביי-רות, ואולי אפילו מרובה ממנה. בעוד שאת עמדתה של לבנון מאפיינים הצביעות והשקף, הרי שמצרים הזדהתה בפומבי עם הטבח ואף ראתה בו נצחון ערבי. אוי לנצחונות האלה. אך אם באמת מזדהה קהיר עם החטא שנעשה, אל תתפלא היא אם תהיה זהה גם מידת העונש.

שנית, הייתי מציע שתיבדק האפשרות שהכנסת תקבל חוק, בדומה לחוק לעשיית דין בנאצים, לגבי קבוצות המחבלים, ובעיקר ראשיתם. ועל ג'ורג' חבש

זציה; האנושות תחזור לג'ונגל; הפצצה והאקדה לבדם יכתובו מעשי אדם.

מה שביצעו אויבנו — גרוע מרצח. זה מוגדר כמ-עשה של השמדת אדם. כי הרי הם כיוונו את כלי המש-חית מול כל מה שניצב לפניהם, קטלו ללא אבחנה, מתוך מטרה אחת: לכלות ולהשמיד. זה ידוע במשפט הבין-לאומי בביתו "אויב המין האנושי" — *hostis humani generis*. אילו ניתן להם מבוקשם, היו מריקים מאות מחסניות לתוך המון חסר מגן.

לבנון היא המאורה שבה צמת נגע זה. בגבולה הדרומי בסיסים שאפלי חבלנים שוכנים בהם ומתכננים בהם. בעריה של לבנון פועלים בגלוי האירוגנים משלחי המרצחים. לבנון לא תינקה במס-שפתיים מגומגם שנס-מע מפי נשיאה. לבנון לא תימלט מן הברירה: לכלות את הטרור, או להיות לו קרבן. מה שאירע בעניין זה בירדן היה כורח המציאות. לבנון עומדת על פרשת-דרכים היסטורית, שאולי עצם קיומה תלוי בה. ואל תבטח בכך כי היא מסתופפת בצל משפחת העמים המערביים ושתקבל חסות מגדולי עולם וכי ישראל לא תרצה כאילו לפגוע בה. מול השתוללות הדמים תמלא ישראל חובתה כלפי אזרחיה ואזרחיה, כלפי בטחונה ושלומה. היא חייבת בכך.

אין הנושא נוגע לנו בלבד. הסכנה מאיימת על העולם כולו. הקרבנות היו מבחירי אחינו, אבל גם מבני עם אחר, צליינים יראי-שמיים שבאו לעבוד כאן את אלוהיהם. יש לנו צידוק מלא לתבוע שיתוף פעולה מצד האנושות המאורגנת לביעור פשע בין-לאומי זה.

כאשר נעודו לאחרונה שליטי ערב עם שליטים סובייטיים נאמר, כי מותר להם לעמי ערב לאחוז באמ-צעים מדיניים ואמצעים אחרים להשגת מטרותיהם. צה-לות התרועה מקהיר מאשרות כי ליל הטבח, ליל לוד, שייך ל"אמצעים האחרים".

דברי גינוי באו ממזרח וממערב, מרבי-עולם, מאמ-צעי תקשורת, ואפילו ממלכה של ירדן. אוזנו היתה כרויה: היבוא גם דבר גינוי מבדי-המועצות? לא שמענו אותה. ושתיקתה של בדי-המועצות בעניין זה רועמת ומדברת.

אדוני היושב-ראש. יש לנו בוודאי הצדקה לתבוע הבטחה למניעת מעשי טירוף נוספים. זה חל על אמצעי בדיקה ומנע להגנה על קווי תעופה ועל כל מטרה אפ-שית אחרת של ההשתוללות החבלנית. דרכי האוויר היו עד כה מטרת הפגיעה של הפושעים. גלוי וידוע היה, אחרי שהצלחנו לחלץ את מטוס "סבנה" בראשית החודש, שהללו יתפשו דרכים להתנכל למטוסים ולש-דות תעופה. למרבה הפליאה, גם נוכח סכנה זו לא נקטו אמצעי זהירות סבירים. מזוודות טעונות כלי טבח הועלו במטוס "אייר פראנס", ובהם בוצע הפשע. אחרי מעשה "סבנה" הופיע המנהל הכללי של חברה זו בטלוויזיה ואמר, שהעניין הוא בעצם שאלה ישראלית-ערבית ונוגע לישראל ולערבים, כאילו אנו חייבים תמיד להסתכן ולשפוך דמנו כדי שאחרים יוכלו להישאר שאננים ולד-חוף בנקיון כפיהם.

לאחר ששמעתי דברים אלה הצעתי לפני חודש, כהצעה דחופה לסדר-היום, לדון במתן הודעה לחברות תעופה זרות כי זכויות חנייה בלוד תהינה תלויות גם בנקיטת אמצעי בטחון סבירים. אם מוצדק לדרוש אמ-צעי בטחון מאחרים כנגד סכנות אפשריות רחוקות כתנאי לטיס ולחנייה, מוצדק שבעתים לתבוע בטחון

השלב הרביעי יהיה הריגת הנחש במאורתו. גמישות המחשבה והביצוע איפיונו מאז ומתמיד את הקונצפציה הבטחונית שלנו. דומני שגישה זו תשרת אותנו גם בעתיד.

הי"ד י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחברי הכנסת ארוי, ואחריו לחברי הכנסת טובי.

ראובן ארוי (המערך, עבודה-מ"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. התקפת הרצח בשדה התעופה בלוד על אנשים, נשים וטף החפים מכל פשע, יהודים ולא-יהודים, עולה בחומרתה על מעשי החבלה שבוצעו עד כה. זוהי הוכחה ליצרי נקם שלוחי-רסן, מחוסרי כל מצפון אנושי.

המעשה הנפשע בלוד הוא סוג חדש של טרור, הבא כתוצאה מכשלונות קודמים. אירוגני המתבלים הב"ט יחיו "לשחרר" את פלשתינן כולה מידי "הכובש הישראלי" והציגו את עצמם כתנועת שיחרור לאומית מהפכנית ומתקדמת, הנהנית כביכול מתמיכתה של האומה הערבית כולה. הם נכשלו כשלוני חרוץ בהשגת מטרותם זו, ואף מלחמתם נגד המשטרים שנואי נפשם בעולם הערבי לא הוכתרה בהצלחה. הם נכשלו מבחינה צבאית והוכיחו חוסר אונים בפעולות נגד צה"ל. לא עלה בידם להתבסס בשטחים המוחזקים, להמריד את תושביהם ולהביאם לשיתוף פעולה. הם נאלצו לצמצם את פעילותיהם בירי קטיושות שפוצצו מעבר לגבול, בהטלת רימונים בעוה ומפעם לפעם — בהטמנת חומר נפץ מתחת לבית-מגורים מבודד בישוב-ספר. הכשלונות בתחומים אלה הביאו את אירוגני המתבלים לגקוט שיטה חדשה של פיראטיות באוויר, אך גם כאן לא האירה להם ההצלחה פנים. בפעולות אלה הם גרמו נזק לעצמם ולעניין הערבי כולו, כשנתברר עד כמה חסרי אחריות הם אירוגני הטרור ודעת-הקהל בעולם החלה להבין מה אופיים האמיתי. מדינות ערב שינו את יחסן לאירוגני הטרור. ירדן הכתה במחבלים ואף מדינות אחרות גילו הסתייגות כלפיהם. לכשלונם גרמו גם המריבות הפנימיות בין האירוגנים השונים.

אולם נראה כי לאחרונה חל מיפנה ביחסן של מדינות ערב. המועצה הפלשתינאית, שנערכה בקהיר לפני מספר חודשים, אישרה את תכנית איחוד האירוגנים. נשיאי הפדרציה הערבית וגם שליטי עיראק, אל-ג'יר ומדינות ערביות אחרות הבטיחו את עזרתם לאירוגני המתבלים בפעולותיהם נגד ישראל. נראה שעתה נרקמות תכניות טרור חדשות, שביצוען נמסר לכוחות זרים. המעשה הנפשע והמתועב בשדה התעופה בלוד לא בוצע בידיהם של טרוריסטים ערבים. הם לא הרהיבו עוז בנפשם לבצע "מעשה גבורה" זה במו-ידיהם, והעדיפו לגייס למלאכה בויהי זו שכירי-חרב יפאנים, שנטלו עליהם משימת התאבדות.

תרועות השמחה והצהלה שנשמעו בארצות ערב ובפרט הכרתו של ראש ממשלת מצרים מעירות על כך, כי ממשלותיהן שוב מעודדות את הפעילות המוגברת של המחבלים נגד ישראל ומגישות לה כל עזרה אפ-שרית. אין זאת אלא שהן רואות בה מעין תחליף ללחימה ישירה, שהן רוצות כנראה להימנע ממנה בשלב זה. מדינות ערב השכנות נושאות אימוץ באחריות לפעולה הרצחנית בלוד. הוציאה עצמה מכלל זה ירדן, כאשר המלך חוסיין הסתייג בצורה חד-משמעית ממעשה הרצח

ויוסר עראפת ואחרים לדעת שעשו לבוא יום שהם, כמו אייכמן לפניהם, עלולים לעמוד לדין על פשעיהם כאן בישראל.

שלישיה, יש להבהיר לחברות התעופה הזרות, ולממשלות שהן בעלות חברות תעופה לאומיות, שאנו רואים בהן שותפות לאחריות לפשעים המבוצעים על-ידי אירוגני החבלה אם לא יקבלו עליהן התחייבות לנהוג לפי כללי הבטחון המקסימלי. בתורת המשפט של רוב המדינות הנאורות קיים המושג של סיוע לרצח, וזה פשע חמור אפילו כשסיוע זה איננו במיזר. אינני רואה כל הבדל בין סיוע לרצח להזנה הפושעת של הגורמים האחרים בצרפת ובאיטליה, שגרמה שבוע שעבר למר-חץ הדמים בלוד.

אני סבור איפוא שעל אף כל הסיכוכים הבין-לאומיים העלולים לנבוע מכך יש להגביל להבא את זכות הנחיתה של מטוסי אותן חברות שלא תהייה מוכנת לטוול עליהן התחייבויות לנהוג בהתאם לכללי הבטחון שהם מחוייבי המציאות. ואולי עוד שאלה המופנית לכמה ממשלות ידידותיות: כיצד זה הצדיק שקיימים על אדמתכם משרדים, נציגויות רשמיות של אירוגני המחבלים? התשוו את המרצחים האלה לתנועות שיחרור?

ואשר למבצעי הפשע עצמם. אנחנו יודעים שאין לזהות את שלושת הרוצחים עם העם היפאני. נהפוך הוא; אנו מכירים ומוקירים את תגובתם הנועמת של רוב היפאנים על הפשע שבוצע. אולם יש היום בעולם תופעה הקרויה באופן כללי ומטעה "שמאל חדש". אותו צבא אדום ביפאן גם הוא מגדיר את עצמו כ"שמאל חדש" וכמוהו כנופית באדר-מיינהוף בגרמניה שחלק ממנהיגיה נלכדו בשבוע שעבר. תנועות אלה אינן אחידות. יש המגדירות עצמן כמאואיסטיות, ויש הרואות בעצמן אירוגנים אנרכיסטיים. אך יהיה הגוון אשר יהיה, את כולן מאפינת האלימות לשם אלימות, והאכזריות לשם אכזריות. בעיני, הכנופיות האלה הן היום הירשרות האמיתיות ברזח ובמעש של ההיטלרס והפאשיסטים. האג-טישמיות העיוורת, השואה לישראל, ההתנגדות הטוטלית למשטרים דמוקרטיים, האלימות חסרת המעצורים — אלה הן התכונות שאיפיונו את הנאציסטים והן אשר מאפיינות אותן. טוב שנכור זאת גם כשמשמיעים באוזנינו זמירות מסוג אחר — על תנועות מחאה, על הסיבות ביחסי ציבור עם חוגים מתקדמים, וכו'.

אני גם רוצה להזכיר לעצמנו את הקשר שבין ליל הדמים בלוד לתחום המדיני הרחב יותר. מה אומרים לנו משיאי-העצות למינהם מבית מוחו? הם רוצים שלום, תותרת קצת, אל תהיי כל כך קש עורף. ואפילו בעניין התקרית האחרונה היו כאלה שלא התביישו לומר לנו: גם לכך גרמה, בין היתר, גישתכם העקשנית. נדמה לי שמוטב לנו להטות אוזן לדבריו הבוטים של עזיז סידקי, ראש ממשלת מצרים, או ל"אל-ארהם" ויחד כל התקשורת המצרית והלובית, שאומרים לנו בפי-רוש: גם אם תיסוגו מכל השטחים, גם אם תותרתו על גבולות בטחון, גם אם תפקירו את ירושלים — גם אז עוד לא גמרתם עם הפלשתינאים.

אדוני היושב-ראש. הדיון הזה נערך ביום שבו פרצה לפני חמש שנים מלחמת ששת-הימים. במלחמה היא ידענו לתת תשובה נאותה לאיום הצבאי הגלוי. לאחר מכן מצא צה"ל את הדרכים להתיש את המצרים במלחמה שבה רצו הם להתיש אותנו. שלב ג' היה חיסול אירוגני המתבלים ככוח בעל יכולת מיבצעית-צבאית.

וגו חדירת טורודיסטים לישראל. יחסי התעופה של יש-
ראל עם מדינות אחרות יש לבסס על הדידות.

ישראל לא תוכל להשלים עם פגיעה כלשהי בזכותה
הבלתי-מעוררת לקיים את הקשר האווירי בינה לבין
העולם כולו, להבטיח את שלום אזרחיה ושלומם וחייהם
של כל אלה הרוצים להגיע לישראל. זכותה של ישראל
לשמיים חפשיים כזכות כל מדינה אחרת בעולם. לפי-
רטיות האווירית יושם קץ, וכפי שנכשלו מעשי החבלה
הקודמים, כן ייכשלו נסיונות הטרור החדשים. לא ניגדר
אחרי נקמנות ולעולם לא ננקוט שיטות רצחניות. האח-
ראים כולו על עונשם. לכלכל את מעשינו בתבונה, תוך
שיקול כולל ומקיף שרתייע את האויב במלגוע בישראל.

כנסת נכבדה. אנו מקיימים את דיונו זה ביום שבו
לפני חמש שנים, ממש באותן השעות, בתוך רעש הפג-
זים שגפלו סמוך למשכן הכנסת שמענו את הודעתו
של ראש הממשלה דאז, לוי אשכול זכרונו לברכה, על
המלחמה שהחלה בשעות הבוקר המוקדמות. ידענו אז,
כשם שאנו יודעים היום, כי המלחמה נכפתה עלינו;
שהיא מלחמת-מגן צודקת, אשר באה להציל את קיומנו,
למנוע את חיסולה של המדינה והשמדתה. עם תום מל-
חמת ששת-הימים הכריז לוי אשכול המנוח, על דעת
הממשלה כולה, כי לא יצאנו למלחמה לשם כיבושים
טריטוריאליים. זה"ל הוכיח לנו עליונותו הצבאית ואת
טוהר נשקו. במשך כל אותן שנים גילתה ישראל את
נכונותה למשא-ומתן על הסדר של שלום עם שכנינו
בלא תנאים מוקדמים. לאחרונה הצהירה שוב ראש
הממשלה, כי אין לישראל מדינות של סיפוח, אך היא
מחייבת קביעת גבולות בטוחים, מוסכמים ומוכרים.

ביום הזה שוב נשמעים מפי שליטי ערב אימים
לחידוש המלחמה והכרזות כי "מה שנלקח בכוח —
יוחזר בכוח", ואף על-פי-כן ידוע כי אין זו עתה הדעה
היחידה השלטת בקרב העמים הערביים, שנוכחו לדעת
כי לא יוכלו לנצח את ישראל בשדה, הקרב וכי יש
לחתור לפתרון מדיני. בצד האיבה לישראל החל להת-
גלות גם תהליך של התפכחות, של יתר ריאליסם, של
רצון לשתדל משאבים כלכליים להעלאת רמת החיים של
ההמונים, הנחלשים במצוקה. במיוחד מתגלה הרצון
להגיע להבנה ולשכונות טובה עמו בקרב הערבים החיים
בשטחים המוחזקים.

גם בזירה הבינ-לאומית חלות תמורות המעידות על
רצון המעצמות למנוע עימות צבאי ביניהן עקב נקודות
המוקד הקיימות בעולם, לדבות אזור המזרח התיכון.
המשתמע מוועדת הפיסגה במוסקבה, במידה שתדברים
באז לידי ביטוי, הוא רצונן של שתי המעצמות להימנע
מהתערבות אקטיבית במלחמה, שכן התערבות של כל
צד תגרוור אחריה התערבות של הצד האחר. ואם על
כוחן בלבד יסמכו מדינות ערב, כי אז מנסיון העבר
עליהן להשיק מסקנה שצפויה להן תבוסה. ניוון איפוא
לומר היום, חמש שנים לאחר מלחמת ששת-הימים,
כי אף שלא חלפה עדיין סכנת מלחמה חדשה, גבר הסי-
כוי להגיע להסדר של שלום. המלחמה לא תפתור שום
בעיה, הפתרון הוא במישור המדיני, ובו בלבד. אין חשש
שמאמצים נמרצים מצד ישראל לפתיחת משא-ומתן
בלא תנאים מוקדמים יתפרש כסימן לחולשתנו, כי הרי
הכרעתה של מצרים לדחות את פתיחת האש נובעת קודם
כל מהעדר הסיכוי להכריע את ישראל במלחמה. יחד
עם הגברת כוונותנו הבטחונית הגנו מצוים איפוא לנצל

האכזרי. לעומת זאת אין לראות בהכרזות המגיעות
מלבנו נכונות ממשית להבטיח את ריסון פעולותיהם של
קני הרוצחים, המוסיפים לפעול מאדמתה, המשמשת
בסיס עיקרי של המחבלים.

אך יש גם גורמים עולמיים אחרים, שלא יגורו
מאחריות מוסרית על מעשי הדמים השפלים המבוצעים
על-ידי כנופיות הטרור. חוגים מתקדמים, כביכול, באר-
צות שונות נגדרים אחרי התורה ההרסנית של ראשי
החזית העממית לשיחרור פלשתינ, שמנהיגם ד"ר ג'ורג'
חבש הכיזו בשעתו שאייגנו "חפץ במלחמת עולם
שלישית". "כל העולם יכול להפסיד ממנה" — אמר
חבש — "אבל לא אנחנו. אם זו הדרך היחידה להרוס
את ישראל, הציונות והריאקציה הערבית, הרי אנו מק-
וים שנביא למלחמת עולם שלישית". קמה חזית לא-
ערבית של קבוצות קיצוניות, שמאלניות, הכמהות לא-
לימות גם בארצותיהן, והן מושיטות יד-עזרה לטרוריסטים
הערבי מתוך אמונת-שווא, שזו הדרך לפתרון הבעיה
הפלשתינאית.

מעשה הטיורף, שבוצע בלוד על-ידי אנשי "הצבא
האדום" היפאני, חייב לשמש אזהרה לעולם כולו, שאינו
רוצה לשקוע באלימות בין-לאומית, הטומנת בחובה
סכנת הרס וחורבן. המלחמה בטרור איננה עניינה של
ישראל בלבד. היא עניין לכל העמים שוחרי תרבות
וקידמה. מה שקרה בלוד יכול לקרות גם במקומות אחר-
וים שבניא למלחמת עולם שלישית". קמה חזית לא-
רים, ומעורבות בהם מדינות שונות. יש לעקור מן השורש
שיטת רצח המוני, העלולה להיפך לאמצעי הלחימה
המסוכן ביותר. האידיאולוגיה של הטרור לא תקדם את
העמים ולא תבטיח את חירותם ושיגשוגם הכלכלי
והחברתי. שוגים אלה הרואים בכוחות הטרור הערביים
תנועת שיחרור לאומית, בעוד מותרת אידגוניה החבלה
היא שפיכת דמים, ליבוי יצרי איבה בין עמים שכנים,
מניעת כל נסיון להידברות ולהסדר בדרכי שלום. האומנם
ראויים אידגוניהם טרוריסטיים אלה, שמטרתם הרג והש-
מדה, להכרה כתנועה של שיחרור לאומי ?

ברחבי העולם נשמעו מפי ממשלות רבות, אידגוניהם
בין-לאומיים ואישיים, רמי-מעלה דברי סלידה ושאת-
נפש מהפשע הרצחני בלוד. במיוחד ראויה להוקרה
ההתייחסות למאורע הטרגי מצד ממשלת יפאן, שקיבלה
על עצמה את האחריות המוסרית למעשה המתועב, תוך
הבעת צער וכאב על האומה כולה. מזודה היא שתיקתה
של ממשלת ברית-המועצות, ומקוממת התגובה היו-
גוסלבית, המטילה על ישראל את האחריות לרצח בשדה
התעופה בלוד.

אך בניגויים בלבד אין כדי למנוע הישנות מעשי
הטיורף. הכרחי הדבר, כי ייוקטו אמצעים נמרצים, הן
על-ידי האידגוניהם הבינ-לאומיים והן על-ידי ממשלות
וחברות תעופה, למניעת הסכנה של התפשטות הרעה.
קשה להימנע מאי-הבעת צער ואכזבה על העובדה,
שמטיסה ללוד לא ננקטו על-ידי חברת "אייר-פראנס"
אמצעים הבטיחות הדרושים על ידי האזהרות החוזרות
ונשנות. עדות לכך ההודעה של איגוד הטייסים הצר-
פתיים, כי צרפת "ריככה" את מאמצי הבטחון וביטלה
חלק מהם ביחס לטיסות אל המזרח התיכון.

חברות התעופה המעוניינות לקיים טיסות אל יש-
ראל ולהפיק מהן רווחים חייבות לקבל עליהן את האח-
ריות לגורל המטוסים ונוסעיהם ולנקוט אמצעים, שימ-

חוברת ל"א, ישיבה ש"ט

— הודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד (דיון) (ארזי, ישעיהו, טובי, בגין, מאיר, ש. תמיר, רוזן) —

המשך הכיבוש הישראלי בשטחים הערביים שנכבשו במלחמת יוני 1967, על רקע המשך הייזול והפגיעה מצדם של השליטים בישראל הפוגעים בזכויותיו הלאומיות והאנושיות של העם הערבי הפלשתינאי.

אפילו עתה כמו ה"ניו-יורק טיימס", שנחשב לאחד הידידים הגדולים של המדיניות הישראלית הרשמית, לא היה יכול להתאפק והטיל אחריות גם על ממשלת ישראל, גם על הכיבוש הנמשך ועל המשך ההתעלמות מזכויות העם הערבי הפלשתינאי.

מנחם בגין (גח"ל):

אינך יודע איזה זעם עורר מאמר זה בציבור האמריקני.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
זה לא משנה את העובדה שכן נכתב ב"ניו-יורק טיימס".

היום מלאו חמש שנים למלחמת יוני 1967.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

הוא כן יודע שהסיסמאות שאמר בראשית גאומית מתחלפות על-ידי הדברים האלה.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
את יודעת טוב מאוד, כבוד ראש הממשלה, כי יש לי זכות מוסרית לגנות מעשה זה יותר מרבים כאן שהוקיעו וגיזו והיילו דמעות מפוקפקות על המעשה הנפשע הזה בשדה התעופה לוד, כשהם אחראים למעשה דומים לאלה, כשהם אחראים למעשים לא פחות חמורים מאלה.

שמואל תמיד (המרכז החפשי):

המעשים האלה נעשים בשם הדגל האדום שלך.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
הם מחללים את הדגל האדום שבשמו כאילו הם עושים את הדברים האלה.

היום מלאו חמש שנים למלחמת יוני 1967, שממלת ישראל פתחה בה בעצה אחת עם שליטי ארצות-הברית במטרה להפיל את המשטרים האנטי-אימפריאליסטיים במצרים ובסוריה ולהנחית מהלומה על התנועה הערבית לשיחרור לאומי, להחזיר את שליטת האימפריאליסטים האמריקני לאזור, להביא הסדר כניעה שיחסל את זכויותיו של העם הערבי הפלשתינאי.

שמואל תמיד (המרכז החפשי):

נאצר כבר הסתלק מהשטח הזאת, אתה חוזר עליה עכשיו ואומר שלאמריקה היה חלק במלחמת 1967?

היו"ר ש. רוזן:

עוד מעט תהיה לך רשות דיבור.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

היום, אחרי חמש שנים למלחמה תוקפנית זו ולקיומו של כיבוש מדכא ואכזרי, חלקים גדולים בציבור מכירים בצדקת אזהרתנו, שלוו הקומוניסטים, ששום נצחון צבאי, שום קונניה עם האימפריאליסטים, שום פעולות דיכוי והפצצות בעומק או לא בעומק, אין בכוחם לפתור אף בעיה אחת מבעיותיה היסודיות של ישראל

כל אפשרות ההידברות נוספת, גלגות יומה מדינית, להעמיק בדת-הקהל העולמית ובארצות ערב את האמון ברצונה הכן של ישראל להגיע לשלום בר-קיימא מתוך יתרונם הדידיים.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת טובי, ואחריו לחבר-הכנסת כהנא.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. מיד עם פירוסם הידיעה על התקפת הדמים הקטלנית בשדה התעופה בלוד הגישה סיעתנו הקומוניסטית הצעה דחופה לסדר-יומה של הכנסת, לדיון דחוף, במטרה להביע מעל במת הכנסת את הוקעתנו פעולה נפשעת זו כדי להסב את תשומת-הלב לרקע שממשיך להצמיח טרגדיות אלה, ולהצביע על הדרך להפסקת שפיכות דמים אווילית זו של יהודים וערבים כאחד.

ההתקפה הרצחנית של אזרחים חפים מפשע שבוצעה בשדה התעופה לוד היא פשע חמור. סיעתנו הקומוניסטית מוקיעה פעולה נפשעת זו, כפי שהוקיעה כל התקפה על אזרחים חפים מפשע.

אנו משתתפים בצערן של משפחות הקרבנות, ישראלים, פורטוריקנים ואחרים, ומבקשים להעביר להן את תנחומינו.

מעשים של יאוש וטירוף-דעת כאלה שבוצעו בשדה התעופה לוד אינם משרתים ואינם יכולים לשרת שום מטרה צודקת, אלא מטילים קלון על מבצעייהם ומביאים נזק לכל עניין צודק שמתיימרים להופיע בשמו ולהיאבק למענו.

פעולות טרוריסטיות והרפתקניות כאלה, המבוצעות בשם המאבק נגד האימפריאליזם או המהפכה העולמית הסוציאליסטית או הגנה על זכויות העם הערבי הפלשתינאי, גורמות נזק חמור למטרות נעלות אלה. הן מעינות דות עד כמה קבוצות פסבדו-מהפכניות הרפתקניות כאלה גורמות נזק למאבק הצודק של העמים, לשיחרור הפוליטי והסוציאלי. הקומוניסטים התנגדו תמיד לשיטות טרוריסטיות אלה כפעולות חסרות תכלית, הטומנות בחובן נזק רב למאבק הצודק של כל עם ושל מעמד הפועלים.

העם הערבי הפלשתינאי יחד עם העמים הערביים האחרים מנהל מאבק צודק למען זכויותיו הלאומיות הצודקות ולמען פתרון צודק לטרגדיית הפליטים הערבים, נגד המשך הכיבוש, ולמען שלום צודק. אין לזוהות מבצע התקפה רצחנית זו עם העם הערבי הפלשתינאי או עם מאבקו למען מטרותיו הצודקות. פעולות נפשעות כאלה כלפי אזרחים חפים מפשע לא זו בלבד שגורמות נזק רציני למאבק צודק זה של העם הערבי הפלשתינאי, אלא אף מסייעות הן בידי אלה השוללים את זכות יותיו הצודקות והרומסים אותן.

האינטרס האמיתי של המאבק הצודק נגד הכיבוש ולמען הזכויות הצודקות של העם הערבי הפלשתינאי, למען פתרון צודק לשאלת הפליטים, לשלום צודק לטובת שני עמי הארץ הזאת, מחייב לשים סכר בפני מעשים נפשעים ומזיקים כאלה.

עם הוקעתנו את הרצח ההמוני שבוצע בדם קר איננו מתעלמים מן העובדה המכאיבה שטרדיות אלה צומחות על רקע המשך המשבר במזרח התיכון, על רקע

במאומה את הדועעותוננו. מעשה זה יירשם בתולדות האנושות כאחד המעשים השפלים ביותר. האנושות כולה חייבת בעקבות מעשה זה לתת דעתה איך למנוע את- דרדרות זוענית זו של בני-אדם בתקופתנו.

ונצרך תפילה לבורא עולמים, שישלח רפואה שלמה לנפגעים המוטלים עדיין על ערש דווי ויניצלו כולם ממוות לחיים. ישלח הקדוש ברוך הוא רפואת הנפש ורפואת הגוף לכל הזקוקים למרפא מפגיעה והלם קשים אלה. נביע גם ניחומים לכל אלה אשר יקיריהם נלקחו מאתם. המקום ינחם אותם בתוך שר אבלי ציון וירושלים. והשם ייקום דמם של כל אלה אשר נפלו.

אך עם כל ההלם והתדרמה עלינו לשקול את מאורע הזוועה הזה ולהתייחס אליו ולהשקכותיו. המאורע הזה הוא פרי באושים של האינטרנציונל השמאלני הפשיסטי, אשר אינו בדרך באמצעים וכולם כשרים בעיניו להתנכל למדינת ישראל. עלינו להכיר כי יש להתייחס התייחסות מתאימה לכל אותו השמאל, לשמאל הזה בארצות תבל כולה וגם לקנים של אותו האינטרנציונל המצויים לצע- רנו גם בארצנו. רק לאחרונה גילה מחקר, כי מאגר של- חברים וכות' אדם לתבורות אנרכיסטיות אלה, שנאוי ישראל, מצוי בארץ הזאת בין חוג מסויים של סטודנטים עולים. הם המסיתים נגד קיומה של המדינה ברחבי העולם ובארץ אחד. יש בניהם הנהגים מקיומה של המדינה הזאת, חיים על חשבון משלמי המסים שבה ועל חשבון התורמים למען פיתוחה. הם המטיפים לנו מוסר, וחבריהם מן האינטרנציונל השמאלני עושים מעשה פשע נגדנו ונגד קיומנו; ואנו עדיין לא מצאנו את השפה המתאימה ואת ההתייחסות המתאימה להם.

יש בינינו עדיין תמימים אשר שמאלנים אלה מצ- יחים לפתות ולהשקט אותם בסיסמאות של חירות ודמוקרטיה, חופש וסוציאליזם ובתמונות של מרקס ושל לנין. לא יצרנו עדיין את האווירה המתאימה כלפי כל פורקי עול הרסויים אלה, אשר מוכנים תמורת סיס- מאות סרק למכור את שלומם וקיומו של עםם שלהם.

דווקא בקשר למאורע האימים שבלוד הנו מוצ- אים לנכון להזהיר ולהסב תשומת-לב לסכנה האורבת לכולנו מהנסיגות של מציאת חן בעיני השמאל הזה, הצטעצעות אתם, חיפוש שפה משותפת אתם, קבלות פנים למטיפיהם ולנושאי דגלם. הגיע הזמן לראות את הסכנה הטמונה בהם ולהתייחס כראוי, מתוך רצון ונכונות לעקור גידולי פרא אלה מבינינו, ולהתגונן מפני אותם גידולי פרא בארצות תבל כולה.

ולא רק בגמל התעופה בלוד קיימת סכנתם. גם במקומות אחרים במדינה. ומחובבנו להזהיר ולהזהיר. נדע, נכיר ונוקיע את גיבורי המהפכה העולמית, הבנויה על רצח למען רצח, באשר אין לה כל קשר עם חירות וחופש, מוסד ומצפון.

עם זאת מלים מספר כלפי האומות. על אותם המז- דהים עם הרוצחים לא נרחיב את הדיבור. לצערנו קיי- מים גם כאלה במשפחת העמים המכנה עצמה נאורה ומתקדמת. ואוי לאותה קידמה. אותם המזדהים עם הרוצחים, המאשימים בלא כל בושה ובלא כל ייסורי מצפון את הנרצחים, אינם ראויים לתגובתנו.

אך לעמים האחרים יש לנו מה לומר. יש בניהם כאלה אשר הבין הדועעות, צער, ניחומים אחד מעשה הרצח בלוד. אך היכן היו בקשר למאורעות שקדמו למ- עשה זה? היכן היו בקשר להטיפת מטוס "סבנה"? האם הרגישו מדינות ערב, האחריות למעשה פשע זה, את

שניצבו גם לפני מלחמת יוני, אין בכוחן להביא את הש- לום והבטחון שמאחוריהם הסתדרו קברניטי מלחמת יוני כמסך עשן לפתיחת המלחמה.

היפוכו של דבר. התרבו הקרבנות, גברה שפיכת הדמים, החמיר מצב הבטחון, ולאחר שחלפה תרועת הנצחון גברה הדאגה לעתיד.

מלחמת יוני וחמש שנות הכיבוש אף חשפו את המדיניות האמיתית של ממשלת ישראל, המקריבה את השלום והבטחון על מזבח מדיניות ההתפשטות הטרי- טוריאלית. ואם כיום מכרזו שר החוץ שפני הממשלה הם לשלום ולמשא-ומתן, לשלום ללא תנאים מוקדמים, אך מוסיף ואומר בעת ובעונה אחת כי רמת-הגולן, רצו- עת-עזה, ירושלים המזרחית, שארם א-שיין, אינם נושא למשא-ומתן - הדבר מוכיח שוב את הציניות והדמגוגיה בסיסמת המשא-ומתן ואת האמת המרה שפני ממשלת ישראל לא היו מועדות לשלום אמת.

במשך חמש השנים האחרונות נוכחו העולם כולו ואף חלקים ניכרים של העם בישראל לדעת, כי ממ- שלת ישראל היא העומדת למכשול בדרך לביצוע החלטת מועצת הבטחון, היא שהכשילה עד כה את שליחותו של שליח האו"ם דוקטור יארינג, והיא המכשילה, בת- מיכת האימפריאליסטים האמריקאים, כל מאמץ בין- לאומי להשכנת שלום צודק ויציב על בסיס החלטת האומות המאוחדות, שלום שיכבד את זכויות ישראל וזכויות העמים הערביים.

בכך נושאת ממשלת ישראל באחריות כבדה להמשך המצב האומלל והמסוכן באזורנו, להמשך שפיכת הדמים הקטלנית, להמשך העדר השלום ולהתפתחותן של הס- כנות החמורות המאיימות על עמי האזור כולו כתוצאה מהמשך הכיבוש והעדר הפרתון.

בשבוע שעבר נשמעו מפי ראש הממשלה, מפי שרים אחרים ומפי הרמטכ"ל דברי איום במעשי תגמול ובנקיטת פעולות נקם נגד לבנון, מצרים ומדינות ער- בית אחרות. הנו מזוהרים מהליכה בדרך מסוכנת והר- פתקנית זאת, שהוכיחה בעבר את חוסר התכלית שבה ואת פשיטת-הדגל שלה, באשר גם הוכיחה שהיא רק מעמיקה תהום ואיבה, מגבירה שפיכת דמים, מפילה עוד קרבנות חפים מפשע ומחבלת בסיכויי השלום.

לכן יש לפעול במהירות כדי להביא למצב שתופסק שפיכת הדמים, כדי למנוע את נפילתם של קרבנות חפים מפשע נוספים, כדי למנוע שוב התדרדרות אל תהום המלחמה הכוללת. הדרך לכך היא בכינון שלום צודק ויציב, שאפשר ואפשר להשיגו כיום על-ידי ביצועה המלא של החלטת מועצת הבטחון, על-ידי נסיגה מהש- טחים הכבושים ועל-ידי כיבוד זכויותיהם הצודקות של כל העמים באזור, לרבות זכויות העם הערבי הפלשתי- נאי, זכויות העם בישראל וזכויות מדינת ישראל.

היו"ר ש. רוזן:

רשות הדיבור לחברי הכנסת כהנא, ואחריו לחבר- הכנסת שמואל תמיר.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. בראשית דברי רצוני להצטרף להבעת ההודעות מעשית הפשע של רצח נקיים בדם קר, מעשה אשר בוצע מתוך תיכונן בשבוע שעבר בגמל התעופה בלוד. הימים שעברו מאז המעשה עד עתה לא החלישו ואינם יכולים להחליש

היז"ר ש. רוזן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שמואל תמיר, ואחריו לחבר-הכנסת אבנרי.

שמואל תמיר (המרכז החפשי) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. יושבים שלושה אנשים במטוס במשך שלוש שעות, מסביבם גברים, נשים, תינוקות, הם מקבלים יחד את הסעודה, הם מבי-טים האחד בפני השני, הם עושים את כל הדרך הארוכה הזאת בצוותא והם יודעים מראש: את כל השכנים הללו, שלנו, שאתם אנחנו יושבים עכשיו, נשחט בעוד שלוש שעות. זוהי הדמות של הרוצחים אשר אתם יש עניין למדינת ישראל, בין שהם יפאנים ובין שהם ער-בים, אשר את רצונם הם עשו. זוהי המתכונת הנפשית, אשר עמה עלינו להתמודד, זוהי מתכונת אשר מעטות דוגמתה, יחסית, גם בדברי ימי מלחמות עקובות מדם. אולם כל אדם שחי בארץ הזאת, וגם מחוץ לתחומי הארץ הזאת, שעה שבלוד התחולל הטבח ההמוני, חייב לדעת שזוהי המטרה, זוהי הדרך, זהו הפתרון הסופי שהאויב מכין למדינת ישראל: רצח המוני ללא הבחנה. כשאני אומר האויב אין כוונתי דווקא לחזית העממית של חבש, או "לפתח" של יאסר ערפאת; זה חל גם על ראש ממשלת מצרים, שהרים על גס את השיטה הזאת של טבח המוני, של פתרון סופי על-ידי רצח קולקטיבי.

שלום כהן :

ומה על חוסיין ?

שמואל תמיר (המרכז החפשי) :

כאשר חוסיין משתף פעולה אתם - גם על חוסיין; אותו חוסיין שנתן את הפקודה להשמיד את האוכלוסיה האזרחית במסדרון ירושלים, פקודה שגמצאה בכתובים על-ידי כוחות צה"ל המשחררים.

ואם מישוהו בארץ הזאת עוד נתפס לאשליה, או למדוחי-שווא, שאנחנו נאבקים על טפסים, שאנחנו נאבקים על מסגרת מדינית זו או זו, חייב הוא להתנער ממדוחי-השווא הללו ולדעת נוכח מה ההתמודדות. ויי-אמר היום, ב-5 ביוני, ליריבים ולידידים טובים שלי כאחד, שאם מישוהו חושב שב-5 ביוני המאבק היה על פחות מאשר ישועת ישראל מהשמדה - הוא טועה ועושה חטא עם המגמה של מלחמת ששת-הימים. זה היה אך ורק על הצלת המדינה מסכנת השמדה טוטלית, בין שזו היתה השמדה מיידית, ובין שזו היתה השמדה על-ידי כמה שלבים, שהיו נמשכים כמה שבועות או חו-דשים. זה הלקח הראשון.

הלקח השני, ואני יודע שהוא מכאיב לאנשים לא מעטים בבית הזה, הוא כי בשנות ה-30 היה האויב הגדול ביותר של העם היהודי הצינל-סוציאליסטים הגר-מני וכל בעלי בריתו הנאצים והפאשיסטים; בשנות ה-70 האויב המובהק של העם היהודי הוא השמאל הקיצוני, וככל שהגל אדום יותר - עזה יותר המשטמה ליש-ראל. המשטרים האויבים הסובבים אותנו מכריזים על עצמם כסוציאליסטיים. הכוח שחרהר המדינים העומד מאחוריהם הוא הכוח המרכזי של הקומוניסטים הבין-לאומי והנאמנים מכל - המרקסיסטים והמאואיסטים, בין אלה שמרוכזים במדינה הגדולה ביותר בעולם, סין, ובין הקבוצות למיניהן ברחבי המזרח והמערב גם יחד. אלה נאמני האדיקות המרקסיסטית-לניניסטית-סטליניסט-טית. אלה הם האומרים שישראל חייבת להיעקר משור-רש, הם המרחיקים לכת מכולם.

סלידת העולם כולו ממנו? האם לא הושמעה בקורת מצד אנשים נאורים לכאורה כלפי ההתגוננות שלנו במקרה חטיפת מטוס "סבנה"? היחס האדיש, ואני חושש לומר - אף השלחני, של כל אלה אשר גילוהו לאחרונה, היסוסיו של הצלב האדום, התנצלותו והת-רפסותו לפני רוצחים בכוח ובפועל, סירובו לעמוד בגלוי לימין הגתקף - הרי אלה מעשים הקוראים דרוד למע-שים נתעבים. רצוי שיתבוננו כל האחראים, והמכוונים דרכים ופעולות, לאן הגענו. יתבוננו ויפששו במעשיהם ויסיקו מסקנות ממה שקרה.

אך יתר על כן. יש עמים הרוצחים בקיין כפם, מביעים ניומנים ומודעותים ואף מחפשים דרכים כב-יכול לתקוף המצב ומוכנים להשתתף בפיצוי לקרבות שנפגעו, אבל את מקור הרשע אינם מוכנים לתקוף. להיפך, הרי הם אף תומכים בו לא אחת. בוועידות הבין-לאומיות מוקיעים את ישראל רק מפני שיש מישוהו במ-דינות מסוימות הסובד שכדאי לרכוש את אהדתו של הגוש הערבי, ולכן מצביעות אותן מדינות יחד עם הגוש על גיני ישראל, או אפילו רק נמנעות מהצבעה, על אף שידועות הן את האמת ומתכוונות לתמוך בה. מדינות אלה הן הן היוצרות את האווירה אשר איפשרה מעשי רצח שכאלה. יד כל אלה היא במעל הזה, על-ידי יצירת האווירה המודעת ועל-ידי מתן דיבור להסתה. גם אלה אשר מטעמים עסקיים, בדויים או אמיתיים, מצטרפים לחרם הכלכלי המוטל על ישראל או לפחות משלימים אתו, ידם אינה נקיה. טוב יעשו מדינות שונות, וביניהן יפאן - ואנו מאמינים בכנות בזעזוע שהביעה - טוב יעשו אם יתבוננו במעשיהן שלהן, אם אלה לא סייעו ליצירת האווירה אשר הולידה מעשי זוועה אלה שבזעו.

ושתה הערות כלפי פנים: יאה צניעות לישראל. יאה קצת הפחתת התרברבות. היו מקרים שהיינו עדים לא-מירה של "כוחי ועוצם די עשו לי את החיל הזה". לדידי אין שבה גדול יותר לחיילי צה"ל על פעולותיהם הגדו-לות והמוצלחות מאשר ראש משבח אותם בהיותם שלי-חיו של הקדוש ברוך הוא, ואני רצונו ודברו בחלצם של אהת את העם והמדינה ממיצר. ואני קורא לעומדים על-יד הגה השלטון להפחית קצת את הטון ברגעים, בשעות וימים של הצלחה. נקווה שיהיו דבים ומתמידים ונכיר בהם חסדיו של הבורא.

ולאחרונה, מתנהלת חקירה על מה שקרה בגמל התעופה בלוד. זה מחוייב המציאות. יש צורך לברר ולחקור מה קרה שם, מפני שבסופו של דבר אין שדה התעופה בלוד שדה התעופה הראשון אשר בו התנכלו לנו שונאינו. היו כבר התנכלויות קודמות. יש צורך לב-דוק אם היינו מוכנים באמת להפתעות או לפעולות שיגרתיות נגדנו, אם לא היינו שלוחים ומדי ושקטים מדי. טוב שהדברים ייבדקו וייחקרו, אך נדמה לי, כי יותר מדי שעות וימים עברו מאז המאורע עד שהוכרו על הבדיקה והחקירה הזאת. נהיה די מבוגרים כדי לדעת לעמוד גם מול כשלונות וללמוד לקח מהם ולא לנסות להחליק עליהם.

כל מה שנאמר על-ידי איננו בא להסיח את תשו-מת-הלב מהאחראים העיקריים למעשה הזוועה והפשע. קול דמי אחינו זועק וצועק, קול דמי כל אלה אשר בצלם אלקים נבראו ונרצחו ביד דוגנית ופושעת. נוכחו את דמם, את מיתתם, ונחפש דרכים למנוע הישנות מעשי טירוף כאלה. ארץ ארץ אל תכסי דמך ואל יהי מקום לזעקתם.

שאם הם שולחים יפאני - אנו נגיע אליהם אישית. זו השפה שהם מבינים. וכאשר הם יחישו זאת כל הטיוף שלהם ייעקר מהשורש, מהם ומחבריהם גם יחד, בין שזה בלבנון - ולבנון איננה יכולה ליהנות מחסינות נצחית משום שהיא חלשה, משום שהיא קטנה, משום שהיא כאילו מערבית -, בין שזה בגרמניה ובין שזה בכל מקום אחר בעולם.

ככל שנמהר לנקוט את הדרך הזאת נחסוך דם רב יותר, שלנו וגם של אחרים.

ולאחרונה, גברתי היושבת-ראש, לא נהיה פטורים, אם נרצה להיות נאמנים לעצמנו, מדברי ביקורת וחשבון-נפש פנימיים גם בשעה קשה זו, כאשר כולנו כל כך מלוכדים, יותר מתמיד.

ידענו להלל ולשבח, ובצדק, את התושייה של הממשלה, של שר הבטחון, של הרמטכ"ל, של היחידה שפ"עלה כפי שפעלה, בפרשת "סבנה". בלב רחב העם נשא אותם על כפיים, ולא היתה מלה טובה שלא נאמדה. בדיוק על אותו מישור, מאותה זווית דאייה, עלינו לבקר מחדלים שהיו בלוד בליל הדמים.

היה מחדל של ביון. פורסם מאמרו של מר ברטור, שגריר ישראל ביפאן, שכתב כי הוא הזהיר שיש קשר בין ה"פתח" לבין יפאנים. זה חייב כל איש מודיעין בעל דמיון להביט למרחק ולבחון את האפשרות הזאת. היה מחדל של ביון. היה מחדל בשמירה. אם בצירוף הר"חוקה עומדים חיילים חמושים ליד מטוסים של "אל על", אין כל סיבה שבחודש יוני - ואנו יודעים את מלוא משמעותו - בשדה התעופה לוד, כשבועיים אחרי פעולת "סבנה", לא יהיה משמר מתוגבר, בשדה ובבית-הנתיבות, בכמות כזו ובעוצמה כזו, שכאשר מופיעים שלושה רוצחים כאלה הם לא יוכלו להשתלט על השטח במשך חמש דקות מלימות באין מחריש ובאין תוקף. אני יודע, גברתי ראש הממשלה, שהרבה יותר קל לעמוד על הדוכן הזה ולבקר מאשר לפעול שם בשטח, ברגע שזה קורה. אני יודע זאת היטב. אבל אנו, לפחות רבים מאתנו שאינם זרים גם למה שנקרא עשייה בשטח-חיים אלה, יודעים שחמש דקות הללו - בדיוק כמו שגאולת הנוסעים בפרשת "סבנה" היתה ריכוז של תושייה ואומץ - חמש דקות אלה הן כשלון, ולא כדאי ולא הייתי מציע שנסנה לטשטש זאת; נלמד מכך לקח להבא. זה היה כשלון, כשם שכשלון הוא ...

ראש-הממשלה ג. מאיר :

אתה אומר שאין מקום להתווכח. נקבל שזה היה כשלון.

שמואל תמיד (המרכז החפשי) :

לא, גברתי ראש הממשלה, אני אומר שזו דעתך. אני חושב שזו דעתו של כל אדם אוניברסיטאי שאיננו מנסה לטשטש עובדות. אפשר להתווכח עם דעתך, אפשר לומר שאני טועה; אבל אני חש ששם היה כשלון. שותפים לי בדעה אנשי מקצוע מובהקים, המכירים את הנושא מקרוב. אינני חושב שזה מפחית מגדולתו של צה"ל כאשר קורה כשלון בשורותיו. אגב, אינני יודע כלל אם זה בתחום אחריותו של צה"ל, כי אני שמעתי דברים מפורשים מפי רמטכ"ל לשעבר, כפי שפורסמו בעתון, שצה"ל איננו אחראי בלוד. צריך לברר מי האחראי - שידותיו הבטחוני, המשרתה; על כל פנים, מי שאחראי שם לבטחון ומי שהיה אחראי - לא הצלחתי באותו ערב. והעובדה שנמצא בחור, שאיננו איש בטחון והצלחה להש-

זה הלקח השני, ואל נשכח את השלוחות של הקבוצות הללו גם בארץ, בין שאלה שלוחות של מופ"רני נפש, בין שאלה שלוחות של סוכנים זרים מדעת, ובין שאלה שלוחות של סתם מבולבלים ואנשים שמצויים אי שם בקצות השוליים של החברה; אבל הן קיימות והן פועלות. כשנערה תמימה שואלת אותי בבית-ספר תיכון, אחרי דיון על גורל ישראל: האם יש לנו זכות לחיות בארץ הזאת? - גם זוהי שלוחה של האויב המרקסיסטי הזה.

ועתה, אדוני היושב-ראש, חייבים אנו לשאול את עצמנו: מה דרך נבחר לנו מול האויב המסוכן, הפרוע וחסר המעצורים הזה? לפנינו מתחרת אשר ביסודה היא מוגת-לב - וכוונתה לחיות העממית, ל"פתח", ובראש ובראשונה למנהיגיהם. אלה אינם מנהיגים ההולכים בראש המחנה ולפני המחנה. אלה מנהיגים הנהגים מוכסף של עושר רב המושחת על גפם של מדינות ערביות, החיים בנוחות רבה בלבנון ולעתים במצרים ובסוריה, או בבירות אירופיות, ואפילו הגיעו עד המערב הרחוק. אלה הם ראשי מחתרת, לכאורה, שאינם מאמינים עוד בעוצמתו של הלוחם הערבי ומבקשים עזרה מ"לוחמים" אחרים. זוהי למעשה מחתרת שמודה בפשיטת-הרגל של הלוחם הערבי כערבי ומי שגונגה אתה - והוא ערבי - חייב להיות בוש ונכלם מזורתי ראייתו שלו, כשהוא נזקק ליפאנים, לשווייצים, לגורבים ולאחרים. אולם, ככל שהמחתרת הזאת מטורפת שעה שהיא פועלת נגדו, דבר אחד היא יודעת: לשמור על גופה שלה, על גוף מנהיגיה.

גברתי ראש הממשלה, האנשים הללו אינם טרודים-טיים, אינם מחתרת, אינם מורדים, אלה הם פושעי מלחמה. מי שמכריז רשמית שהאובייקט שלו הוא אוכל-לוסיה אזרחית, מצהיר על עצמו שהוא פושע מלחמה כדין נירנברג, כדין החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם החוקק בספר החוקים שלנו. ואחד דינו של פושע מלחמה, על-פי החוק הישראלי, על-פי מערכת המוסר והמושגים החוקיים המשותפים לכולנו: מוות.

עמדתי על במה זו חמש שנים ותמכתי במדיניות הממשלה, שלא הנהיגה עונש מוות על פעולות חתרניות נגד ישראל, ועודני תומך במדיניות זו ככלל. אני חושב שהיא נבונה, היא מוסרית, היא צודקת. אולם המקרה הזה של פגיעה מדעת וכשיטה באוכלוסיה אזרחית על-ידי רצח המוני, אם במטוס, אם באיגיה ואם סתם בטריטוריה שלנו, מקרה זה חורג, הוא יוצא דופן. ויש לחוקק לגביו חוק מקביל לחוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם. זהו חוק המתייחס לפשע נגד האנושות, שחל ראש פוגעים בנו או בפורטוריקנים, אם זה נעשה ביש-ראש, אם זה נעשה על גבול ישראל; אין מוות במקרים שאינם אנושיים, שמוציאים עצמם מחוץ לכל מסגרת אנושית.

דיון מוות זה - אני מבקש להוסיף - אין די שיהיה בספר החוקים, אין די שיהיה בחוק שקיבלנו, גם לפי הצעת הממשלה וגם לפי הצעת חוק פרטית שהגשנו, גם לפי הצעת חוק, דהיינו אם העבירה נעשתה בחוץ-לארץ - ניתן להעמיד לדיון גם בישראל כל מי שעבר אותה.

אנו חייבים להגיע אליהם גם כאשר הם רחוקים. יש ביכולתנו להגיע אליהם - וישראל הוכיחה זאת. יאסר ערפאת, חבש וכל יתר המנהיגים והפעילים המרכזיים של אירגוני הרצח, שהם פושעי מלחמה, חייבים לדעת

היום, כדי לדעת שמעשי זוועה מרחיבים את התהום בין שני העמים, ומגבירים את כוחם של אויבי השלום משני עברי החוית. אותם השוללים את זכות קיומנו הלאומי והשואפים להטביע את מדינתנו בחלי דם — מחזקים בהכרח את ידי השוללים את זכות קיומו הלאומי של העם הפלסטיני.

מזה שני דורות סובל העם הפלסטיני מתוצאות מעשיהם המטרופים של המתיימרים לדבר בשמו, של שופכי דם ומבעירי אש. זה אחד המקורות של הטרגדיה הלאומית שלו.

הגיעה שעתם של המפוכחים והמתקדמים בעולם הערבי להרים את קולם בפה מלא נגד מעשי הטירוף. המלך חוסיין עשה זאת, ועל כך יבורך. עורך עתון לבנוני עשה זאת, וכל הכבוד לאומין לבנו. אך לא די בכך. אנו קוראים לכל המואס בשפיכת דמים וכל השואף לשלום — במצרים, בלבנון, בארצות ערב האחרות, וקודם כל באומה הפלסטינית עצמה — להוקיע ולגדות את מתכנני הפשע ומצדיקיו.

המתכננים היו ערבים פלסטיניים. המבצעים היו יפאנים, המתיימרים לדבר בשם המהפכה העולמית. אוי למהפכה שזו דרכה, ואוי למהפכנים שבפיהם רוממות הדגל האדום, אך יריהם מגואלות בדם האדום של בני-אנוש חפים מפשע.

זורקי הפצצות ומטילי הרימונים שייכים לקבוצות השוליים המטרופות, שאין להם דבר עם המחנה הגדול והחיובי הקרוי השמאל החדש. יהיה זה עוול ואולת גם יחד לזהות מחנה גדול זה, על מאות אלפי הסטורני-טים שוחרי הקידמה והשלום, ומיטב האינטליגנציה הצעירה העולמית, עם פלגים אנרכיסטיים קטנטנים, חסרי דרך וחסרי אחריות.

זלמן שובל (הרשימה הממלכתית):

אבל הקיצוניים נוטנים את הטון.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

כשם שאין להאשים את הימין העולמי במעשי הטירוף המפלצתיים של הטיטור ושותפיו, כן אין לזהות את השמאל העולמי עם המטרופים האלה.

דיבורי חסרי אחריות של קנאים ימניים, גם בבית הזה, אך שופכים שמן על המדורה, וייצרו בעיה מדינית ובטחונית, שיש למנוע אותה. תחת לחוץ את השמאל החדש העולמי אל מעבר למיתרס, לזרועות אירגוני הפד"איון, יש להיאבק על נפשו בכל קמפוס, בכל עיר, בכל ארץ. משרד החוץ הישראלי לא רק נחל כשלון חרוץ ומסוכן בחיות זה, אלא גם הפריע באופן שיטתי לנו ולחברינו, העומדים מזה שנים במאבק זה ללא לאות. אך הדברים נשמעים בחלק גדול וגדל של השמאל החדש, הרוצה בשלום אשר יבטיח את קיום ישראל ואת זכויותיו הלאומיות הצודקות של העם הפלסטיני.

כאדם הרוחש בלב אהדה למגמות רבות של המ"חנה הדיקלי העולמי אני קורא מעל במה זו לאחי שוחרי השלום והצדק ברחבי העולם: הוקיעו את קבוצות השו"ליים המטרופות! נתקו כל קשר עם כל אירגון המטיף למלחמה בין ישראל והעולם הערבי! הפנו עורף לכל המתנכר לזכות הלאומית של העם הישראלי ועם פלס-טין!

אדוני היושב ראש. אינני יכול להסתפק בניגוי הפ"שע. כחבר בבית-הנבחרים של ישראל תפקידי הוא לבדוק את מעשי ממשלתנו. עליה רובצת האחריות לסדרי

תלט ללא נשק על אחד היפאנים מוכיחה, שזה לא היה קורה אילו היה שם משמר מתוגבר. כל אחד מאתנו שנוסע לחוף-לארץ וחוזר ארצה יודע מה מתרחש בשדה התעופה יום יום. לדעתי השדה לא היה מוגן עד כה די הצורך.

התיקונים של הימים האחרונים והשיפורים שנעשו מאז ליל הדמים מוכיחים מה שהיה חסר שם קודם לכן. כשם שנכון וצודק לבדוק כל מזוודה אשר יוצאת את לוד במכשירים אלקטרוניים ומגנטיים, אין סיבה בעולם מדוע לא תיבדק כל מזוודה המגיעה ללוד, מה עוד שמדובר בימים שבהם המכס הנהיג שיטה חדשה של "שטיח ירוק" לחלק גדול מן הנוסעים, וחלק מהמזוודות אינן נבדקות כלל. זה איננו תהליך מורכב, זה לא תהליך מייגע. אין גם כל סיבה שלא ייבדקו אנשים בגופם בדרך הכניסה כשם שהם נבדקים בדרך היציאה, ובוודאי אחרי פרשת "סבנה", ובוודאי בחודש יוני. זה קצת מכביד, זה קצת לא נוח, אבל זהו הצומת שלנו לקשר עם העולם.

אין כל סיבה שכאשר אצלנו יש היריהוים אם מידת עונש ההרתעה הספיקה למקרים כאלה יבוא שר המש"טרה שלנו ויכריז בפומבי, קבל העולם כולו, שאמנם בית-דין צבאי רשאי לגזור עונש מוות, אבל אין להניח שהפעם כך יהיה. מתי נשמע הדבר שבטרם נסתיים משפט מופיע שר ומודיע — ו"שידורי ישראל" חזרו על הדברים, אני שמעתי אותם באוזני — כי אין להניח שהפעם יבוצע עונש מוות? מדוע? אדם, אם וכאשר הוא מגיע ללוד, מביא בחשבון אם זה יסתיים בעונש מוות או לא. מה תעודת החסינות הניתנת מראש, אפילו לבסוף לא יבוצע עונש מוות? והרי האפשרות שבית-דין צבאי יגזור עונש מוות קיימת גם היום לפי החוק.

על כן הלקחים העיקריים, המרכזיים והקובעים הם ודאי כלפי חוץ. הם מחייבים לחשוב מחדש. אבל יש גם מסקנות שיש לעשות תיקון, רפורמה וצעדים המתחייבים מהמצב החדש אף כלפי פנים. אני מציע לעשות אותם, ולא להתמייחם למלה הנאמרת בכיוון כזה כאל מלה שבאה לפגוע במישהו, אלא ברוח טובה ובתחושה מל"כדת לפנות לשתי הגזרות גם יחד. זה יכול לתרום תרומה של ממש לשינוי פני המציאות.

הי"ר ש. רוזן:

רשות הדיבור לחבר הכנסת אבנרי, ואחריו לחבר הכנסת מיקוניס.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

אדוני היושב ראש, כנסת נבבדה. עוד מההדוות באוזניו אנקות הכאב של הפצועים והגוססים. עוד עומ"דזת לגד עינינו תמונות הוועה של הגויות המרוטשות, של שוליות הדם, של הדיילת קטועת-הרגליים.

מה שקרה בנמל התעופה לוד ב-30 במאי הוא פשע מלחמה. אין מטרה בעולם שתצדיק פשע כזה. מי שמה"לל פשע זה, מי שעולו וצוהל למראה הנשים והילדים המתבוססים בדמם — שקוע בתהום של התנוונות מוסרית.

פשע זה — אין לו תכלית. רק מטורף יאמין כי מעשה מפלצתי כזה יערער את קיומה של מדינת יש"ראל, ויקדם אף במילימטר אחד את הגשמת המטרה של אירגוני הפדאיון, שהיא — חיסול מדינתנו.

לא היה זה רק פשע נגד עם ישראל. היה זה גם פשע נגד העם הפלסטיני. די היה להקשיב לוויכוח זה

איתנים מול אימי הזוועה, נלחם במבצעים, ונמצא פתרון צודק לבעיית העם הפלסטיני, המצמיחה פירות באושים אלה.

ה"יר ש. רוזן:

רשות הדיבור לחבר הכנסת מיקוניס, ואחריו לחבר הכנסת שלום כהן.

שמואל מיקוניס (מק"י):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת. עמים שונים ואיר-גונים שונים מגלים בתקופות מסוימות גדולת-נפש שאין הלשון האנושית הפשוטה מסוגלת לתת לה ביטוי. אך קורה גם, כפי שקרה הדבר בשדה התעופה לוד לפני כמה ימים, שפתאום מונקת לעיניך שפלות-נפש מוע-זעה, אשר גם לה קשה לתת ביטוי במלים; אך אם שפלות זו נעצה את צפרני הדם שלה בסדקי החברה האנושית. שלושה בני יפאן, בשליחות אירגון תבלה ערבי קיצוני, ערכו טבח נפשע, מחריד ומזועזע באנשים חפים מפשע - פורטוריקנים, ישראלים ואחרים, שבאו לסייר בישראל או שחזרו הביתה, כמו איש המדע המהודר הפרופסור קציר ז"ל. זה הזכיר לנו מחדש את האכזריות של חזית-הטרף בקרב המין האנושי, אשר לפני 30- שנה המיתו שישה מיליון יהודים. ההם, לפחות, היו ידועים כנאצים, כפאשיסטים. האלה מעיזים לכנות עצמם "מהפכנים", "אנטי-אימפריאליסטים" - אפילו "מרקסיסטים-לניניסטים". האלה מעיזים במצח נחושה לחלל ולבזות את המושגים המקודשים הללו בשם אידי-אולוגיה של שלילת זכותו של העם היהודי להגדרה עצ-מית, המגולמת למעשה בקיומה של מדינת ישראל.

מרקס, אנגלס ולנין הופיעו נגד טרור אינדיבידואלי, גם כאשר המטרות של הטרוריסטים היו טהורות. המי-אבק נגד הבלאקיסטים, הבאקוויניסטים, הנארונייה ווליה, הסוציאל-רבולוציונרים התנהל בעיקר בכיוון זה. והיה המזדבר היה באירגונים שהורים, אדיאליסטים, ואנשיים, בעלי חוון. איך בכלל אפשר להשוות אליהם את האירגונים של ד"ר ג'ורג' חבש, או יאסר ערפאת? כל נסיון להשוותם, כל נסיון להאציל להם הילה של לוחמי חירות פלשתינאים, הוא עצמו חילול הקודש.

חברי הכנסת. היום, לפני חמש שנים, נחלה ההר-פקנות הלאומנית הערבית האנטי-ישראלית מפלה חמו-רה נוספת. העם הערבי הפלשתינאי היה ונשאר קרבנה העיקרי. עד היום הזה טרם הצליח העם הזה להעלות מתוכו נציגות לאומית דמוקרטית, שתתייחס ברצינות לבעיותיו של יסוד של דו-קיום עם ישראל, למרות קיומם בקר-כוחות פוליטיים ואינטלקטואליים לא מעטים בל-בו. על גבו של העם הזה הוכבים זה שנים רבות הרפת-קנים, נעדרו כל תחושה וכל הבנה למציאות החדשה. אנחנו, הקומוניסטים, המכירים בזכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית, נחושה החלטתנו לנהל מאבק חורמה נגד המנהיגים והמנהיגים של אירגוני-החבלה הערביים, המכריזים בקולי קולות כי זוהי מט-רתם, אך ב"תיקון" אחד בלבד: לחסל את הזכות הזאת שלגו של העם היהודי, לבטל למעשה את מדינת ישראל. מהיה לא יהיה כדבר הזה! צריך להיות עיוור מוחלט או בעל הזיות מחוששות - מלשון חשיש - כדי לא להבין אמת פשוטה זו!

ואם ראש ממשלת מצרים השמיע את דברי הצהלה שלו למשמע "הבשורה המדינית" של הרצח בלוד, ואם יחד אותו צהלו כל מיני אישים ותענואים ערבים, הרי הוכיחו בכך את אפסות האנושית והלאומית, את פשי-

הבטחון בכל מקום במדינה, ובראש וראשונה במקום המועד לפורענות מעצם טיבו - נמל התעופה לוד.

אתמול אמר הרמטכ"ל כי הטבח ההמוני היה "אסון טבע". אסון? טבע? כפי שאמר העתונאי אורי דן: "אם זהו אסון טבע, מה זה מעשה די אדם?"

אכן, כפי שהזכיר לנו המשורר חיים חפר: "לנצחון יש אבות רבים, הכשלוני הוא יתום". ואין יתום מיהם יותר מן הכשלוני הנורא של מערך הבטחון הישראלי ביום השלישי האחרון.

כאשר שוחרר מטוס "סבנה" - מי לא תבע לעצמו חלק בהצלחה? מי לא בא לברך ולהתברך, להשתוף באור המגורות של הטלוויזיה? אך היכן היו אחי-גיבורי-התהילה כאשר כיסה הדם את רצפת בית-הנתיבות? השרים באו ומיהרו להסתלק, והשאירו את העבודה השחורה לפקידים.

אם היה פה אסון טבע - הטבע הוא טבעה של הממשלה, חסרת האירגון וחסרת המבנה ההגיוני, שאיש בה אינו אחראי לנושא שלם. כולם אחראים כשטוב, איש אינו אחראי כשרע.

אני רוצה לדעת, והעם כולו רוצה לדעת: מי היה האחראי לבטחון בית-הנתיבות בלוד ביום השלישי הא-חרון? שר הבטחון, שלא טרח לבוא הנה? שר התח-בורה, שהיה והלך? שר המשטרה שאיננו? מנהל הנמל? משמר הגבול? המשטרה? שירות הבטחון הכללי? או אולי הייילות של "שירות-שלום"?

אל יסיה הזעם על פשעי האויב את דעתנו מהצורך בחקירה נמרצת, נוקבת וחסרת רחמים של האחזיות למחדל. זהו תפקידה של ראש הממשלה, ואני תובע ממנה תשובה ברורה על כך היום.

הרמטכ"ל אמר אתמול שהיה ידוע לשירותי הבט-חון כי יפאנים התגייסו לשירות אירגוני הפדאיון. אילו מסקנות הוסקו מידיעה זו? אילו סידורי בטחון ננקטו? נמסר כי שגריר ישראל בפאריס ניגש למשרד החוץ הצרפתי לפני המעשה ודרש להגביר את אמצעי הבטחון של חברת "אייר-פראנס". אם ידעו שסדרי הבטחון בה אינם תקינים, איך נתנו לנוסעיה להיכנס לבית-הנתיבות ללא בדיקת מטענם כאן מראש?

איך בכלל ניתן להמוני זרים להיכנס לנמל בלי לבדקם ובלי לבדוק את מטענם? איך הושאר האולם-המקום המסוכן ביותר במדינה כולה, בלי שמירה מיני-מלית? מדוע לא תוקן מחדל מחריד זה לפחות לקראת התאריך ההיסטורי של היום, ה-5 ביוני?

האומנם אין איש אחראי? האומנם לא יקום אף שר אחד, מכל גיבורי הטלוויזיה ואבירי הפירסומות, ויודה: "אני אחראי, אני אשם, אני נכשלתי?"

אני סבור שיש צורך בהקמת ועדת חקירה של מומ-חי בטחון, כדי לקבוע את האחריות ולהסיק מסקנות אשיות. לא ייתכן להמשיך במצב זה של לית דין ולית דיין - ובמיוחד במקרה זה, לית דיין.

אדוני היושב-ראש, אני מעלה על נס את העומדים בחזית התעופה בימים קשים אלה, את הטויסיים וה-דיילות, את כל צוותי האוויר והקרקע, המופקדים על מאבק זה. אם סבור מישהו שניתן לנתק את ישראל, ולוא ליום אחד, מן העולם - נוכיח לו כולנו שהדבר לא יהיה.

יהיו מעשי הזוועה הצפויים לנו כאשר יהיו. קול הטירוף יחלוף ויישכח, וקול השלום יעלה ויגבר. נעמוד

חוברת ל"א, ישיבה ש"ט
— הודעת הממשלה על הרצח בגמל התעופה לוד (דיון) (מיקוניס, רוזן, ש. כהן) —

לא שעת גופש הגיעה לישראל, אלא שעת יומות מדיניות לטובת הידברות עם הצד הערבי בכל צורה שהיא, כדי להזיז את המשבר הישראלי-ערבי מנקודת הקפאון לעבר סיכויי שלום, שיתוף הפעולה והשכנות הטובה. לא להתבסס בשטחים היא השעה, אלא זוהי שעת ייבוש כל ביצה של אי-צדק כלפי הפלשתינאים בשטחים והסרת מכשולים מדרך ההידברות הישראלית-ערבית. על ממשלת ישראל לעשות את הצעדים הראשונים בנידון, גם לתבוע הסכם בין המעצמות הגדולות להפסקת מרוץ הזיון המסוכן והמרושש באזורנו.

אנחנו כעם מלומד ומנוסה — ביסורים בעיקר — אסור לנו לזלזל בשאלות היוקרה הערבית, להתעלם משאלות של כבוד לאומי אצל המוכים. אחרי פיסגת מוסקבה והשפעותיה על האקלים הבינ-לאומי ניתנת לנו אפשרות, נוצרו אובייקטיבית תנאים למען הידברות עם הצד הערבי. נזכיר רצון טוב למעשה, אך שגם הערבים וגם דעת-הקהל העולמית ישוכנעו כי כנים או בדווננו לשלום. היום יותר מאי-פעם חייבים או לזכור, אם איננו מעוניינים בבכייה לדורות, כי שלום עדיף על שטח. זוהי כל התורה על רגל אחת, אם מתכוונים ברצינות להשמיט כל קרקע מתחת לרגלי אירגוני החבלה הערביים ההרפתקניים, לכל הצורות הפראיות של מאבקם.

הי"ר ש. רוזן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שלום כהן, ואחריו לחבר-הכנסת אביווהר.

שלום כהן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. לגנות את המעשה שנעשה בלוד — מי לא יגנה אותו? הרי זה דבר שכל בעל לב אנוש, כל בעל שכל ישר, חייב להתקומם נגדו, לסלוד ממנו, לעמוד בתמיהה ולשאל את עצמו, האם אמנם דבר כזה ייתכן? למעשה כזה קשה למצוא אג"ד במונחים אנושיים.

זה מעבר לשנאה, מעבר לטירוף, מעבר לחינעוב. זה דבר הרובץ בתוך תהום משלו, ומוח אנוש הרוצה להישאר צלול אינו יכול לצלול למעמקים אלה ולהבין מה דחף לעשייתו. זה אינו מאוון, אפילו לא במונחים של שגעון. אבל אנו, עם ההודענות, עם כל הדמעות — ורבים בינינו שפכו דמעות גם בלי להיות שם, גם בלי להיות קרובי-דם לנרצחים — עם הדמעות שנשפכו על המעשה, עם הכאב, חייבים לשאול את עצמנו: כיצד יכול היה הדבר לקרות? איננו מדבר על אותם שלושה מטורפים שעשו את המעשה. אולי אפילו לא על המטורפים ששלחו אותם. אני מדבר על הרבה אנשים שצהלו על המעשה.

בעיקר אני שואל את עצמי, איך יכלו להופיע, שחוד על גבי לבן, באות הערבית, מאמרי שבח למעשה הנורא הזה? כיצד יכלה מצרים בעתונותה, בדובריה ובמנהיגיה, גותה, כיצד יכלה מצרים לצהל לתועבה? ואני את מצרים הכרתי על תרבותה, על אנושיותה, על ממדיה החברתיים הכלליים. אני חייב לשאול את עצמי, ואני חושב שכולנו חייבים לשאול את עצמנו, כיצד ייתכן? השאלה אינה רק לגבי מעשה שנעשה. האם לפגנו איזה עורק תהומי גורא של אבדן צלם אנוש שהמלחמה ביגנו יצרה בתוך העם הערבי, וכאשר נוגעים בו במעשה כזה, הוא רוטט — לא מסלדה כי אם משמחה?

עד עכשיו, כאשר פגעו אירגוני פלשתינאים במטרת אורחיות, וניקח את המעשה שהוא אולי הנורא

טת-הרגל של מדיניותם, את הפקרת האינטרסים של הפלשתינאים; הוכיחו לא רק שאינם ראויים לעמוד בראש מדינותיהם, אלא שגם אינם מבטאים במידה כל-שהי את רחשי לבם של האנשים הפשוטים הערבים, גם החלק הנאור בקרב האינטיליגנציה הערבית. אילו גם נמצא, ששילת זכות ההגדרה העצמית של העם היהודי במולדתו העתיקה היא מטרה צודקת, לא היה מקום לא לרצח שפל ואכזרי זה ולא לצהלה בהמית וחייתית זו, כפי שנתגלתה מיד עם היוודע דבר הרצח.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת. אנו משתתפים בכאבן של משפחות הנרצחים ללא הבדל דת ואומה. אנו מבכים במיוחד את הפרופסור אהרון קציר ז"ל, מבחירי דורו בארצנו. אנו מאחלים החלמה מהירה ושל-מה לפצועים. הנסיון ההיסטורי מלמד, כי מתחילים בנז, איך גומרים גם במקומות אחרים — אין אפילו לדעת שהן יסתים הפקת הטרני הזה. לכן אנו תובעים שוב ושוב מכל המדינות, מכל האירגונים הפועלים והלא-פועלים, להתגייס ולפעול נגד הפראקטיקה הרצחנית של אירגוני החבלה הערביים ושופניהם השמאליים כביכול בארצות אחרות. אהדה לעניינים ערביים צודקים אינה מתיישבת עם אהדה לאירגוני החבלה הפלשתינאים. אדישות או אף ביקורת קטלנית נגד מדיניות ממשלת ישראל אינה מתיישבת עם יחס של "לא-איכפת" כלפי המוני עמנו.

אנו שמזים לתגובה הנועמת והעניינית של "אוני" טה", של הבטאון המרכזי של המפלגה הקומוניסטית האיטלקית, לרצח האכזרי בלוד. גם "ליאמיאניטה", הב"טאון המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הצרפתית, נזעק לעניין, אם כי עם שורת "אבליים". אנו פונים מעל הדוכן הזה של הכנסת אל כל המפלגות הקומוניסטיות והפרוליות, אל כל המדינות הסוציאליסטיות, לראות את המסע הפראי הזה של המחבלים מכוון לא רק נגד ישראל, הפסול כשלעצמו, אלא גם נגד שלום החברה האנושית, אשר לא תוכל להגיע אל השלום ואל השיח-רוח הלאומי והסוציאלי בשיטות המאבק של הטרור והאנרכיסם הפרוע. מי שאינו מכיר בזכות הקיום של הזולת אינו לא "שמאל חדש" ולא "שמאל ישן", הוא פשוט חריג בחברה האנושית המבקשת, בכל ארץ ובת-נאיה המיוחדים, את הדרך לשיחוררה ושיגשוגה.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת. ליל הדמים בלוד לא ירתיע כמובן את עם ישראל. אך אין אנו חפשיים מלשאל את עצמנו ואת הממשלה, גם את הממשלות הערביות: בזו השנה השישית למלחמת ששת-הימים — לאן מועדות פני כולנו?

אחרי פיסגת מוסקבה ברזניב — קוסיגין נעשה ברור יותר, כי גורל השלום נתון בעיקרו בידי העמים עצמם. נגוזו האשלויות על הסדר כפוי מלמעלה ומן החוץ. זוהי שאנסת חדשה, המחייבת את הערבים והיהודים גם יחד לשקול מחדש את צעיהם לקראת הידברות על יסוד החלטת מועצת הבטחון 242, על יסוד הבטחת הזכויות החוקיות של שני הצדדים, לרבות העם הערבי הפלשתינאי.

אם היאוש, התיסכול וההזיה יהיו הדומיננטיים בקרב החוגים השליטים הערבים ומנהיגי אירגוני החבלה, ואם השאננות, שביעות-הרצון העצמית ו"אורך-רוח" מזיק יהיו הדומיננטיים בקרב החוגים השליטים שלנו, הרי חייב שאר הביצה המוינה את חידקי שפיכת הדמים וההתלקות חיוות המלחמתיות ללא גבול, ללא תכלית, ללא קץ.

אחר, לעוד חמש שנים ועוד חמש שנים, מעוותת בסופו של דבר את נפשנו שלנו, את דמותנו שלנו בעיני עצמנו ובעיני בנינו, את הדמוקרטיה הישראלית.

הייתי שלשים בחברון, נפגשתי עם ראש-העיר אל-יעברי. הוא אמר לי בהן השאר משפט כזה: "תושבי הגדה המערבית לא התרגלו לממשל הצבאי". לא רק תושבי הגדה המערבית; גם בישראל יש אנשים שלא התרגלו לממשל הצבאי. אני מקווה שימשיכו להיאבק נגד קיום הממשל הצבאי, נגד מה שמשתמע ממנו לגבי העם הפלשתינאי.

לסיום, אדוני היושב-ראש, כל תנועה, כל לאום, כל מצב היסטורי יוצר שוליים מטורפים. סופם של שני-ליים אלה - אם הזרם הכללי יצת ויכתיב את צדקתו ויגיע לשאיפתו - סופם של השוליים המטורפים האלה שיעלמו ויישכחו. גם בהיסטוריה של העם היהודי יש דוגמאות כאלה. כך יהיה גם בהיסטוריה של העם הפלשתינאי. אותם חבשים מטורפים ואתם קאמיקאזים שהם שולחים - ייעלמו ויישכחו. חבל על הדם הנקי, חבל זו לא מלה, הרבה יותר מחבל. אין לזה כפרה, אין לזה מחילה. זהו המחיר של עיוות ההיסטוריה, של עיוות עמוק מאוד, ששילמו אנשים. אני רק מקווה שלא נצטרך לשלם אותו שוב, אם כי לדאבון לבנו, עם כל מה ששלטונות ישראל ושלטונות הבטחון יכולים עוד לשפר, כל בעד קיימת הבטיחה הפלשתינאית - אנחנו עוד נעמוד בפינו אפשרות של התפרצות מחודשת של אותה שנאה פתולוגית תהומית, עמוקה. ועל כך יכולים אנו להצטער.

היו"ר ש. רוזן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אביזוהר, אחרון המש-תתפים בדיון.

מאיר אביזוהר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בטבת של בית-הנתיבות התערב דם בדם. ובתוך השכול האישי, הלא-מי, האנושי לא אוכל לקבור בלבי אבדן תלמיד את רבו. אהרן קציר הגיע לפיסגות חכמת אדם, אך מעולם לא ישב על האולימפוס. בבגדי חאקי, בחלוק לבן, כמדריך בתנועה, כמפקד בצבא, כמורה, כחוקר, התהלך בתוכנו גיויס חדש, שיא תפארת אנוש, פרי ביכורים של יהדות חדשה הצומחת בארץ.

צוואה שהשאיר לנו אומרת: "ברור לכולנו שמדינת ישראל חייבת למדע את עצמה, שאם לא כן לא תחזיק מעמד". וממשיכה הצוואה הרוחנית ומפרשת כי חלק הכרזת של קידמה מדעית הוא הערכים ההומאניים והמו-סריים.

זמן קצר לפני שנרצח בידי פורעים ערבים כתב ביומנו יוסף חיים ברנר: "שכנינו הפראים כמו תמיד אינם יודעים את אשר הם עושים. את מי הם רוצחים: את מיטב האנושות".

היום, לאחר חמישים שנה, נוכל לחזור ולומר כי אינם יודעים. אולם לא במשמעות התמימה של ברנר, כי הרי למדנו שאת מטרותיהם השפלות מכירים גם מודעים בני תתי-אדם אלה. אך דבר אחד לא למדו, כי מעשיהם - אותם עצמם הם מובילים ממפלה אלי מפלה. אני מניח שכך יהיה גם הפעם.

אדוני היושב-ראש. בשולי הדיון יודשה לי להעיר הערה. לא הייתי מציע לעצמנו לשרבב איסמים לתוך הפרשה האיומה הזאת, לא להכריז מלחמה על החלק

מכל, כאשר פגעו באוטובוס הילדים בגליל העליון, הו-דיעו שפגעו בתחבורת האויב. הם הסתירו את רצח הילדים. כאשר הניחו פצצות ליד מושב, לא אמרו שהרגו אשה וילד. והנה הפעם, לאחר המעשה של לוד, הם אומרים: זה מה שרצינו לעשות, רצינו לרצוח בני-אדם, אזרחים, רבים ככל האפשר.

אינני מסוגל למצוא לזה תשובה אלא בתיסכול, בהכרה הפנימית העמוקה - ואני חושב שהיא קיימת היום בלב כל ערבי - כי הם נמצאים במצב שאין ממנו מוצא. אין ממנו מוצא של מלחמה כי יובסו ותהיה זו מלחמה אכזרית פי-כמה מזו שהיתה; אין ממנו מוצא של כבוד, כיוון שהם צריכים לקבל תנאים שאינם מת-יישבים עם תפיסתם את הכבוד האנושי והערבי שלהם; אין ממנו מוצא פוליטי, מכיוון שברור להם שמדינת יש-ראל אינה מוכנה לקבל את הכללים של המשחק הפו-ליטי - ואינני בא היום לעשות את החשבון הפוליטי הארוך, לא זה הזמן, אף-על-פי שזה אולי היום, ה-5 ביוני. אני מעלה את הדבר הזה רק בקשר לאותו עורך תהומי של שנאה פתולוגית, של תגובה חייטית שאינה מוגדרת בלקסיקון ההגיון שלנו.

שד הבטחון אמר אתמול בחברון, כי תושבי הש-טחים יצטרכו להתרגל למחשבה שחיו עוד עשר שנים בשלטון הקיים. ראש עיריית חברון מוכן להתרגל למח-שבה, אולי; תושבי השטחים מוכנים לקבל את המח-שבה, ברובם, וגם זה אולי. על כל פנים, הם חיים בשקט, הם חיים בעידן של דו-קיום, של היכרות ראשונה, של חיפוש אחד נוחות. יש כאלה שאינם חיים לא בדו-קיום אתנו, לא בקירבה אתנו ולא בתנאי פרנסה שבחיים אלה. הם חיים בהרים אי-שם. מדברים בשמם אולי אנשים שחיים בנחותות, אבל מנצלים ומדברים בשם המרירות, ובעיקר בשם היאוש. בשם היאוש של אנשים שאינם מאמינים כי יוכלו אי פעם לחזור לחיים גורמליים של בני-אדם ולכבוד של בני-אדם. אולי זה המניע לטירוף, אולי זה הסם המיזין אותו עורך תהומי פתולוגי.

אנו חיים היום במצב של קפאון. אני חושב שזוהי התוצאה המתוכננת הרצויה של המדיניות הישראלית במשך חמש שנים, להקפיא את המצב כמות שהוא, עד שאפשר יהיה לקבל ממדינות ערב את אשר רוצים לקבל מהן. אינני בא לומר שממשלת ישראל שואפת למל-חמות ודמים. חלילה. היא שואפת לדברים אחרים שאני אינני שותף להם. אני מעריך דברים אחרים חשובים מאלה שממשלת ישראל שואפת להם, לא לטווח ההיסטורי הר-חוק, אלא לטווח המיידי: שטחים או שלום.

מכל מקום יש קפאון. לרבים בישראל, ודאי אלה שיושבים בימין הבית הזה, זה נראה טוב, זה הישג גדול, והם מייחלים שהמצב יימשך. הם מייחלים שמצב זה יימשך, כפי שנמשך המצב לאחר 1948. גם בשנת 1948 נקבעו עובדות צבאיות שהפכו לעובדות חיים פוליטיות, עובדות-קבע. היום יש רבים המייחלים כי המצב הנוכחי והעובדות הקיימות שנוצרו יימשכו ויהיו לעובדות לדורות.

האם זה יהיה? עד כמה שמפתה לחשוב אולי בכיוון זה, אני חושש מאוד שזה לא יהיה. לא ייתכן הדבר. קודם כל מושם שפירושו יהיה אבדנו של עם שלם, חיסולו של עם שלם, קיפוחו לחלוטין מכל זכויותיו לזהות עצ-מית. אני חושב שזה גם לא צריך להיות, מפני שזה בלתי-מוסרי מבחינתנו שלנו. ואי-המוסריות הזאת שב-המשך נוכחותנו, המשך כפיית נוכחותנו הצבאית על עם

חוברת ל"א, ישיבה ש"ט
 - הודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד (דיון) (אביזוהר); (תשובת ראש הממשלה)
 (רון, מאיר, אבנרי) -

חברי הכנסת. בסיסמה "העולם כולו נגדנו" אין חכמה, אין אמת. גם בקריאה "מחציתו של העולם נגדנו", מחציתו השמאלית או מחציתו הימנית - אין אמת, אין חכמה.

באשר לתגובה המדינית והבטחונית - אין לי מה להוסיף על דברי ראש הממשלה, גם לא לגרוע מהם.

2. תשובת ראש הממשלה

סוציאליסטית מפני שהפושע, אולי הגדול ביותר בתולדות האנושות, היטלר, העלה את הדגל האדום וקרא לעצמו נאצינול-סוציאליסט, וב-1 במאי הוא צעק: האם זה משפיע על השקפת עולמי? האם זה מכתים כל מי שמאמין באמת ובתמים בצדקת החברה הסוציאל-ליסטית? למה לנו הדבר הזה? כולנו יודעים שיש המוני אנשים טובים, טהורים, המאמינים באידיאלוגיה זו. אין רשות להכניס את ג'ורג' חבש והיפאנים האלה לתוך קטגוריה זאת.

אני מתפלאת על עוד דבר אחד, מגודרת השקפה אחרת. אם כך הדבר, הרי יש מאחוריהם מחנה עצום בעולם. זו האמת? זו איננה האמת. למה לנו הדבר הזה?

חברי כנסת אחדים מצאו להם סוף סוף הזדמנות לויכוח מדיני ולביקורת על מדיניות ישראל. זה כמובן מקרה עיוור לגמרי שהויכוח הזה בכנסת מתנהל היום, יום שני, 5 ביוני. מי שחושב שהנושא שאנו מדברים עליו היום מנותק לגמרי מ-5 ביוני 1967 - או שהוא באמת טועה, או שהוא רוצה להטעות אחרים.

לפני 5 ביוני 1967 לא היו שטחים כבושים בידינו. ולפני זה גם ג'ורג' חבש וגם ערפאת וכל "הצדיקים" האלה יכלו לעשות בשטחים שהם ישבו בהם כל מה שרצו. אני חוזרת ושואלת - ולא זכיתי לקבל תשובה על כך לא בכנסת ולא מחוצה לה: מדוע קמו חבש וערפאת והעם הפלשתינאי "שנגזל" אחרי 5 ביוני 1967, אחרי 11 ביוני 1967? איפה היו קודם?

יש תשובה לשאלה זו. התשובה האמיתית היא, שהמלחמה שלהם איננה על התקופה שאחרי 1967, כי אם אחרי 1948. זוהי מלחמה אחרת. מישוהו בכל זאת מוכרח להתעמק ולתת תשובה: מדוע היתה המלחמה של 1967? מה קרה בראשית מאי או באמצע מאי 1967, שנאצר הכניס את צבאו לסיני? מדוע? מה היה אז?

חברי הכנסת כהן עומד כאן, ובשלושה ובנימה יד-דוית פונה במידה שווה למדינות ערב ולממשלת ישראל; ממשלת ישראל שהיא בוודאי "מתמוגגת מנחת ושביעות-דצון" - כפי שאמר - מהשטחים. סוף סוף יש לה שטחים. חבר הכנסת כהן, ב-23 במאי 1967, ב-16 במאי 1967, לא היו לנו שטחים. מדוע היתה מלחמה?!

זו היתה עלילת-דם אמיתית, אם יקבלו את ההסבר של כל שונאי ישראל, שיצאנו משום שרצינו לכבוש שטחים. אבל יש מישוהו בבית הזה, אפילו חבר הכנסת תופיק טובי, שיכול להגיד את זה באמת? על דבריו חדלתי כבר מזמן להתפלל מסיבה פשוטה: כבר בכנסת הראשונה בתל-אביב, בוויכוח המדיני הראשון בכנסת, אחרי דבריו נגשתי אליו ואמרתי: יש לי רק שאלה אחת - אתה היית עם המופתי או נגד המופתי?

(קריאה: המופתי היה אתו.)

הימני של המפה הפוליטית במערב בשל ימין קיצוני אנטישמי, גם לא להעביר למחנה האויב כביכול את השמאל כולו. היכן עובר הגבול? היכן נמצאים מרקסיס-טיים כמו ריצ'רד קרוסמן, ז'אן-פול סרטז? שמאל קי-צוני אנטישמי, חבר-הכנסת תמיר, אינו תופעה חדשה, כשם שניאו-נאציסם אינו דבר שחלף מן העולם.

הי"ר ש. רוזן:

רשות הדיבור לראש הממשלה, לדברי תשובה.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. אודה על האמת: לא היה לי ברור מה חברי הכנסת רוצים להגיד כשהם דורשים ויכוח בעניין זה. לא ברור לי אם תוספת תיאור הזוועה מוסיפה להרגשתנו, להרגשת כל בן-אדם הגון בעולם. אין מלים שיכולות להידמות לעצם המעשה שהיה בלוד.

אבל חשבתי - וזה נעשה, נדמה לי, על-ידי רוב החברים - שטוב שכל אחד יתבטא, בסגנונו, על הפשע שנעשה.

יש דברים אחדים, נדמה לי, שיש להסכים לגביהם כי המקום הזה, מליאת הכנסת, איננו המקום המתאים להם. הכנסת איננה יכולה להיות מטה מיבצעים. אני מקווה שגם חברי הכנסת שרמזו מה יש לעשות, איפה ומתי, לא יצפו שהכנסת תחליט.

לדברי ההודעה שלי לפני ימים מספר, ביום ד' שע"ב, אמרתי שמדינות ערב, שמהן יצאו התיכונן ושליחי הפשע, ואלו שיצאו בשמחה אחרי הפשע - הן צריכות לשאת באחריות. לפי מיטב הכרתי, הכנסת אינה יכולה, אינה צריכה, לרצות להגיד מלה אחת נוספת.

ועוד דבר אחד שאין לי מקום. חבר כנסת אחד לפחות, גם אם אינני יכולה לקבל את מה שהוא חושב כעובדה, אין לי ספק שהיתה לו אפשרות כמו לכל חבר כנסת - וכבר עבר מאז כמעט שבוע - לגשת למי שהוא חשב שהוא צריך לדעת, ולשאל אותו. בזה אני מתייחסת לדבריו של חבר-הכנסת תמיר.

חבר הכנסת אבנרי דיבר על הסיפורים בלוד תוך תיאור בלטיריסטי על שרים. מזמן החלטתי בלבי: אין זה מישור אחד, שאני מוכנה להתווכח אתו...

אורי אבנרי (העולם הזה - כוח חדש):

זה נכון!

ראש-הממשלה ג. מאיר:

סוף סוף אנו מסכימים לדבר אחד: אלה הם שני מישורים שונים מאוד.

הייתי אומרת עוד דבר אחד - שכבר נאמר לפני רגעים מספר על-ידי חבר-הכנסת אביזוהר - לחברי כנסת אחדים: אל לכם בהזדמנות זו להילחם במלחמה אידיאלולוגית, שהיא בהחלט לגיטימית. יש מי שמאמין בסוציאליסם ויש מי שמתנגד לסוציאליסם. להדביק שם של סוציאליסם לאלה שלקחו לעצמם שמות של מה-פכה, מרד או מהפכה עולמית או מהפכה מקומית, ולומר עליהם: זהו הסוציאליסם, אני משוכנעת שגם מי שאומר זאת אינו מאמין בזה. אני הייתי מייצגת לחברי הכנסת המתנגדים לסוציאליסם למצוא להם הזדמנות מתאימה יותר להילחם בסוציאליסם. אני צריכה לתדול מלהיות

— הודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד (תשובת ראש הממשלה) (מאיר, לבנבראון, לנדאו, טובי, ש. תמיד, אליעד, אבנרי, בורג, בגין) —

ראש־הממשלה ג. מאיר:

ליכותו אני רוצה להגיד דבר אחד: הוא הסתובב ולא ענה. לכל הפחות לא שיקר או.

איך אומרים כאן שניים שלושה חברי כנסת? הח"זרת הזכויות הלגיטימיות לעם הפלשתינאי, אולי מישהו יראה לנו מפה מה מירוש המלים האלה, הפורמולה הזאת? איפה זה? איפה צדיכים להניח את הזכויות הלגיטימיות לעם הפלשתינאי?

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש): בגדה המערבית וברצועת עזה.

תומיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה): יש זכויות לפלשתינאים שאינם רוצים להכיר בהן, למשל זכויות הפליטים; זאת זכות אלמנטרית אחת לפחות שאינם רוצים כלל להכיר בה.

שמואל תמיד (המרכז החפשי): אתה מצביע נגד שיקום הפליטים. זאת האמת.

תומיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה): אתה "דואג" לפליטים.

ראש־הממשלה ג. מאיר:

היכל נאמן עלי לא פחות מאשר חבר־הכנסת אבנרי כאשר מדובר על זכויות פלשתינאיות וכאשר מדובר בשם האומה הערבית; והוא כותב שחור על גבי לבן — ולכן טוב הוא יודע ולנסח הוא יודע — שיש סולם עדיפויות: עדיפות א' — 1967; עדיפות ב' — 1947; עדיפות ג', חבר־הכנסת טובי, החזרת הפליטים, ואז הוא מוסיף ואומר: לא תהיה מדינת ישראל, כאשר האומה הערבית איננה יכולה לסבול שיהיה קרע ברציפות הטריטוריאלית של ארצותיה...

תומיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה): זה סילוף גמור של מה שכתב. זה לא נכון.

שר־הפנים י. בורג:

אתה עוד־דין שלו?

תומיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

חבר־הכנסת בגין פעם ציטט כאלו מאמר זה, וכשל.

קראתי מתוך המאמר הזה, שפורסם בעתון "אל־קודס", מעל במת הכנסת והוכחו הטענות. הוכחתי שזה לא נכון.

שר־הפנים י. בורג:

איזו סמכות יש לך?

(חבר־הכנסת מ. בגין קורא קריאת ביניים)

תומיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

ממאמרו של היכל ציטט דברים שלא נאמרו.

מנחם בגין (גח"ל):

תקרא שוב את המאמר.

ראש־הממשלה ג. מאיר:

לא במחלתה, חפשי, גלוי, אנחנו מקבלים אותו; גם בתרגום אנגלי, גם בתרגום עברי. יש להיכל הרבה מאוד קוראים נאמנים במדינה הזאת. כדאי לקרוא אותו. צריך לקרוא אותו.

מנחם בגין (גח"ל):

העתונאי הפופולרי ביותר בישראל.

חיים לנדאו (גח"ל):

תלוי מתי. היו לה הרבה תקופות.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה): ב־1948.

חיים לנדאו (גח"ל):

לפני זה אתה כבר מודה.

ראש־הממשלה ג. מאיר:

בישראל לא מתקנים היסטוריה. יש מקומות שעוֹרים כן — בישראל לא. זו מלחמה אחת. אני אומרת את זה בצער רב; זאת טרגדיה גדולה — לנו קודם כל — ששכנינו עד היום הזה לא השלימו עם קיומנו. כל הדיבור הזה, כל הפורמולה הזאת: או שטחים או שלום — אין להם שחר. אין בזה גרגיר של אמת. כאילו זו השאלה.

תומיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה): כיום זאת השאלה, גברתי ראש הממשלה.

שמואל תמיד (המרכז החפשי):

כיום. מחר יאמרו: או תל־אביב, או שלום.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית): אבל אצל מי השאלה, חבר־הכנסת טובי?

ראש־הממשלה ג. מאיר:

פה גם אגיד, ביתר בטחון, שיש אנשים היודעים שאין זו אמת ורוצים להטעות. הם יודעים שלא זאת השאלה, מפני ששוב, לפני 1967 לא היתה שאלה של שלום או שטחים. יש שאלת שטח אחת — לא מצדנו — של מצרים, של לבנון, של עיראק, של סוריה, שאלת השטח, השטח מעבר לקו הירוק, לקו הים, על הגבול הזה; כי אחרת, אם יש טיפונת של רצון אצל שליטי מדינות ערב לחיות אתנו סוף סוף, בשטח קטן אבל לחיות אתנו, התינתן צהלה כזאת? על מה צהלו על זה שהוכיחו שאפשר להרוג? אפשר להרוג על כל שטח, גם בשטח קטן, וזו כוונתם. מי שאיננו עיוור יודע כי אין פה התחרות בין מי שרוצה יותר שלום לבין מי שרוצה פחות שלום. זה לא נכון. העמדת השאלה הזאת היא מעוותת.

הייתי אומרת כי מה שנכון הוא שיש שאלה של אלה הרוצים שלום באמת, אבל לא על חשבון קיום מדינת ישראל. השאלה היא לא ללכת שולל אחרי הר־צון הכן לשלום ולסכן את עצם קיומנו. שלום עם מדינות ערב הוא מהדברים החיוניים ביותר למדינת ישראל, אבל בתנאי אחד, והוא שמדינת ישראל קיימת ושהיא קיימת בצורה כזאת ובגבולות כאלה שלא בכל יום שני וחמישי אפשר יהיה להתקדם ולהזיז אותה. כי מה הד־רישה האמיתית של נשיא מצרים, של ראש ממשלת מצרים, של נשיא סוריה, של קדאפי שאנו אוהבים בשטחים שלו? מה הדרישה האמיתית? רק עד 1967? לא אמת.

— הודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד (תשובת ראש הממשלה) (מאיר, טובי, רוזן, אבנרי, מיקוניס) —

בזה ? לא. אבל אינני יכולה לעצום את העיניים ולהגיד שבחצות זורתת השמש.

אני חושבת שיש לנו גם איזו זכות, והיא לנסות להש-תדל לעשות כל מה שביכולתנו כדי שכל שליט ערבי שירצה להתקיף אותנו יחשוב קצת לפני כן ויסתלק מן המחשבה הזאת; ואם יתקיף — יקבל מה שהוא צריך לקבל. האם זה לא לגיטימי? אחרי הנסיון הזה? זוהי השאלה.

עם זאת אנחנו באמת רוצים בשלום, כאשר אנו רואים שזה הדבר הנחוץ לשלשים, שלושים ושלושה מיליונים במצרים ועשרות מיליונים במדינות אחרות. זה נחוץ להם גם אם הם אומללים כתוצאה מכך שיש להם מנהיגים החושבים שהדבר הבלתי-מכובד ביותר הוא לנסות להגיע לשלום. לדבר על מיליונים — מיליון פה ומיליון שם, שלושה מיליון הרגים, זה מכובד, זה "כבוד". לשמות שיש הרבה דם בלוד, זה מכובד. אבל בפשטות לשבת ולנסות ולהגיע לשלום אחרי כל מה שהיה, זה לא מכובד.

אומרים לנו, וגם מעל כמה זו, שאנחנו צריכים להת-חשב ביוקרה. אמר לי מדינאי אחד: אתם צריכים להת-חשב ביוקרתה של מצרים. אמרתי: נכון, בהחלט, איננו רוצים להשפיל אותה. אנחנו נישאר באזור הזה, מצרים תישאר באזור הזה, אנחנו רוצים לחיות יחד, איננו ר-צים להשפיל אותה. אמר לי: אבל זה לא מספיק. אתם צריכים גם להתחשב ביוקרתו של סאדאת. אמרתי: זה לא. בזה אינני מחוייבת. אינני יודעת מאילו תרגילים מורכבת היוקרה שלו. אנחנו רוצים להשפיל אותם? איזו יוקרה? אמרו לנו שנאצר היה מתוסכל. מה היה מקור התיסכול? ניסה פעם, פעמיים, שלוש ולא הצליח להשליך אותנו הימה. לזה אין לי לב להרגיש כמה גדול התיסכול שלו.

הייתי מזהירה גם את חברי הכנסת. אני יודעת שיש לנו הרבה טענות מוצדקות לעמי העולם, אבל כאשר זה לא מגיע להם, זה לא מגיע. אני ואבוי אם צריך לקרות אסון כזה עד שזומעים ממקומות שונים השתתפות בצער, אבל זו עובדה. יש מדינות רבות שהת-עוררו מעצמן. כל מה שעשתה ברית-המועצות היה, שהודיעה כי המפלגה הקומוניסטית בישראל הביעה צער והתנגדות למעשה. עכשיו, אחרי הנאום הזה כאן, בוודאי תהיה תוספת. מצדה אף מלה. אבל יש הרבה עשרות מדינות בעולם ששיתפו את עצמן בצער וגינו את המ-עשה.

יש חברות תעופה רבות שקיבלו על עצמן הק-פדה גדולה יותר. אני מקווה שבאמת יקפידו ויתמידו בהקפדה הזאת. אני יודעת שחברות התעופה יכולות לעשות לעצמן את החשבון שלא כדאי להטרוד יותר מדי את הנוסעים ושיש להכניס אותם במהירות המק-סימלית, אבל הוכח שזה לא פועל גם בקווים בין-לאו-מיים וגם בקווים ארציים. עובדה שההקפדה הזאת ש"אל על" נטלה עליה התקבלה ברצון על-ידי הנוסעים של "אל על" וחברה זו אינה סובלת מחוסר נוסעים. אני בטוחה שאם כל חברות התעופה ילכו בדרך הזאת, הרי כל בין-ארצם שפוי, שיצטרך לבחור אם לסכן את חייו או לבדוד עוד שעה שעתיים, ברוד כמה הוא יבחר. אינני יודעת על סמך מה אמר חבר-הכנסת תמיד מה שאמר על המחדל בלוד. אולי הוא יהיה פעם במצב שיידרש ממנו להבטיח אך ורק נצחונות. אני אינני מכירה מישהו בממשלה המוכן להבטיח את זה.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

הוא אינו זקוק לפרשנות ולתרגום החפשי של חבר-הכנסת טובי. הוא מדבר בעד עצמו. אבל כולם אומרים זאת. את זה אומר גם סאדאת. כעבישך את הבשורה הגדולה שסוף סוף הוא מוכן להיכנס להסכם שלום עם ישראל, הוא אמר באילו תנאים, ויש שם זכויות העם הפלשתיני, ואני רוצה לדעת איפה. על אדמה. על איזו אדמה, באילו גבולות? בתוך תל-אביב, מוהץ לתל-אביב?

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

סאדאת אמר לכם שהוא מוכן להכיר בגבולות ה-4 ביוני אם תבצעו את החלטת מועצת הביטחון ותהיה נסיגה. אתם מתעלמים מזה, הוא ענה כך ליארינג; העו-לם כולו יודע.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

חבר-הכנסת טובי, אילו העזת לדבר במצרים נגד ממשלת מצרים, היית יושב יחד עם עלי סברי. עכשיו תשתוק ותן לי לדבר.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

זכותי להעיר לך, גברתי; את לא תגידי לי: שתוק.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

אתה צריך לשתוק עכשיו.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

יש לי זכות להעיר לדברך. לא גשתוק, שום אימים לא ירתיעו אותנו מלבקר את הממשלה ומלהגיד את האמת.

(חבר-הכנסת י. קרגמן קורא קרי-את "ביניים")

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

לא כך היא תדבר אל חבר הכנסת.

היו"ר ש. רוזן:

חבר-הכנסת טובי, לדברך לא מפריעים. אני על כל פנים מקפיד על כך. אתה צריך לשאת גם דברים שלא נעימים לך.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

לא גשתוק. אני מוחה נגד זה.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

על כל פנים, אדוני היושב-ראש, אני חושב שכאן לא רוסיה ומותר לקרוא קריאת-ביניים גם לעבר ראש הממשלה. זה לא קדוש.

שמואל מיקוניס (מק"י):

גם ברוסיה מותר. בעצמי קראתי שם קריאות-ביניים.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

התמונה היחידה האמיתית היא שבסוף מאי-יוני 1967 היו מדינת ישראל ועם ישראל בסכנת חיים ובסכנת הישמדות חלילה. זוהי האמת. האמת היא שמיד אחרי המלחמה, בטרם התאהבנו בשטחים, פנתה הממשלה דאו לשליטי ערב, לעמי ערב ואמרה להם: בואו נשב כש-וים. לא כמונצחים ומנוצחים, אלא כשוים, ונגיע להסכם שלום. וקיבלנו תשובה של שלושה לאווים, בפשטות: לא הכרה, לא שלום, לא משא-ומתן. והתוכן האמיתי של כל הפורמולות שאנחנו שומעים עכשיו הם שלושת הלאווים האלה. האם אני שמחה לכך? האם טוב לנו

— הודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד (תשובת ראש הממשלה) (ש. תמיר, מאיר, רוזן);
— (סיכום הדיון) (רוזן, ברעם, טובי) —

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

איש אמר שיש להבטיח אך ורק נצחונות. פשוט אמרו, שאם יש טעות צריך להודות.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

אינני יודעת על סמך מה אתה אומר: "טעות". אינני יודעת את מקורות הידע שלך ואינני יודעת מה חקרת. אתה אומר, למשל, שהיו חמש דקות. לכל הדעות זה לא היה כך. נכון שעכשיו מוסיפים דברים נוספים, אמצעים נוספים והלוואי ולא יקרה דבר. איש איננו יכול להיות בטוח בזה.

אני הייתי מבקשת, אם זה אפשרי — ואינני יודעת מה הן ההצעות שתעמודנה להצבעה, אם תעמודנה —

(הישיבה הופסקה בשעה 20.02 וחודשה בשעה 20.15)

3. סיכום הדיון

היו"ר ש. רוזן:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. אנו עובדים להצעות לסיכום הדיון בהודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד. רשות הדיבור לחבר-הכנסת ברעם, שיביא הצעת סיכום בשם סיעות מספר.

משה ברעם (המערך, עבודה—מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. בשם הסיעות: המערך (עבודה—מפ"ם), גח"ל, מפד"ל, אגודת ישראל, המפלגה הליברלית העצמאית, הרשימה הממלכתית, קידמה ופיתוח, פועלי אגודת ישראל, שיתוף ואחוזה, המרכז החפשי, העולם הזה—כוח חדש, המפלגה הקומוניסטית הישראלית, הנני מתכבד להביא את הצעת הסיכום לדיון בהודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד:

(1) מעשה הדמים בנמל התעופה לוד שבוצע בידי מרצחים שכירים שנשלחו על-ידי אירגוני הטרור מבסיסי אימוניהם בלבנון כדי להרוג אנשים, נשים וטף ישראליים, תייררים וצליינים, הוא מפשע נגד האנושות.

(2) הכנסת שלחת את תזכורה לבני כל המשפחות השכולות ומאחלת לפצועים החלמה מהירה.

(3) הכנסת מביעה סלידה לנוכח הצהלה בכמה מבירות ערב מתוך הזדהות עם הרצח השפל.

(4) נקיטת שיטות של רצח המוני מעידה על מהותם הנפשית של אירגוני הטרור ותומכיהם.

(5) ישראל לא תשלים עם פגיעה בחיי אזרחיה, בבני עמים אחרים הבאים לישראל ובנתיבי התחבורה המוליכים אליה. ישראל תמלא את חובתה בהגנה עליהם.

(6) הכנסת קוראת להגברת הערנות ולשיכלול אמ-צעי הבטיחות כלפי סכנת פגיעה ביעדים המשמשים מטרה לטרור.

(7) הכנסת קוראת לממשלות לאסור ולמנוע מאיר-גוני הרצח ושלחיתיהם לפעול בתחום שיפוטן.

(8) הרצח ההמוני בנמל התעופה לוד הוא איום על מערכת התחבורה הבינ-לאומית. הכנסת פונה אל הממשלות, חברות התעופה, איגודי טייסים וגורמי תחבורה לנקוט את כל האמצעים הדרושים כדי למנוע פגיעה בקווי התחבורה ובבטיחותם של הנוסעים.

(9) הכנסת קובעת כי ממשלות אשר בחסותן קיימים ופועלים אירגוני הרצח נושאות באחריות למעשי

הייתי מאוד מבקשת מחברי הכנסת לא להעמיד להצבעה דברים מפורטים של עשייה או אי-עשייה. לא לעשות את זאת, ולהשאיר את הדיונים במקומות שם זה מתאים יותר מאשר בכנסת, כי ההצבעות האלה לא תשקפנה את האמת, את דעת חברי הכנסת, מפני — חבר-הכנסת בגין לא היה כאשר אמרתי זאת בדאשית ואני אחזור רק על זה — שאיננו יושבים בכנסת כמטה מיבצעים.

היו"ר ש. רוזן:

חברי הכנסת, על-פי בקשת כמה סיעות עלי להכריז על הפסקה של ישיבת הכנסת לחמש עד עשר דקות.

הדמים של אירגונים אלה. ישראל תפעל נגד אירגוני הטרור והמסייעים בידם, מכוח זכותה לגונן על המדינה ועל אזרחיה.

הכנסת רושמת לפנייה את הודעת הממשלה שנמסרה על-ידי ראש הממשלה בכנסת ביום רביעי, י"ח בסיון תשל"ב — 31 במאי 1972.

היו"ר ש. רוזן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת טובי, שיביא את הצעת הסיכום של הרשימה הקומוניסטית החדשה.

תנצ"ח טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. רצוני להביע מחאה על דברי ראש הממשלה, אשר בתגובה לקריאת בניינים שלי אמרה לי: שתוק. סגנון דיבור זה שייך למקום אחר. מלה זו לא תיכתב בפרוטוקול של הכנסת. היושב-ראש היה צריך להעיד לראש הממשלה על כך. להלן הצעת הסיכום של סיעת הרשימה הקומוניסטית הישראלית לדיון בהודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד:

הכנסת מגנה את ההתקפה הרצחנית הנפשית על אזרחים חפים מפשע שבוצעה בשדה התעופה לוד ביום 30 במאי 1972.

הכנסת קובעת כי מעשים נפשניים כאלה לא זו בלבד שאינם משרתים שום מטרה צודקת, אלא מטיילים קלון על מבצעייהם ומביאים נזק לכל עניין צודק שמתיימרים לדבר בשמו.

הכנסת קובעת כי יחד עם הוקעת רצח המוני זה ופעולות התקפה אחרות על אזרחים חפים מפשע אין להתעלם מהעובדה כי טרגדיות אלה צומחות על רקע המשבר המסבך באזורנו; על רקע המשך הכיבוש של השטחים הערביים; על רקע היליזול והפגיעה בזכויות הלאומיות והאנושיות של העם הערבי הפלשתינאי.

הכנסת קוראת לממשלה להימנע מכל תגובה אלימה, ומהירה כי הליכה בדרך התגמול ופעולות נקם צבאיות תסבך עוד יותר את המצב, תגביר איבה, תעמיק תהום ולא תפתור כל בעיה.

במלאת חמש שנים למלחמת יוני 1967 מציינת הכנסת בדאגה וחרדה את המשך המשבר באזור, את

חברת ל"א, ישיבה ש"ט, כ"ג סיון תשל"ב (5 יוני 1972)
 - הודעת הממשלה על הרצח בנמל התעופה לוד (סיכום הדיון) (טובי, רוזן, סרלין) -

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
 אני מבקש להצביע על כל סעיף בנפרד. צריך לש-
 אול את הכנסת אם היא מסכימה להצביע סעיף סעיף.
 (קריאות: לא! לא!)

הצבעה

בעד הצעת הסיכום שהובאה על-ידי
 חברי הכנסת מ. ברעם - רוב
 נגד - מיעוט
 הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חברי הכנסת
 מ. ברעם נתקבלה.

יוסף סרלין (גח"ל):
 אולי יאמר כבוד היושב-ראש איך התקבלה ההצעה.

היו"ר ש. רוזן:
 הצעת הסיכום התקבלה פה אחד, בהימנעות שני
 חברי כנסת. הישיבה הבאה מחד בשעה 15.00. ישיבה
 זו נעולה.

הישיבה נעלה בשעה 20.25.

המשך שפיכת הדמים ואת הסכנות החמורות הטמונות
 בהמשך הכיבוש ובהעדר השלום.

הכנסת קובעת כי יש לפעול במהירות כדי להביא
 למצב שבו תופסק שפיכת הדמים, וכדי למנוע התדר-
 דרות להתחדשות המלחמה על-ידי כינון שלום צודק
 ויציב, והדרך לכך היא ביצועה המלא של החלטות
 מועצת הבטחון, בשלום ללא סיפוחים ובכיבוד זכויות
 תיהם הצודקות של כל העמים והמדינות באזורנו.

היו"ר ש. רוזן:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה

בעד הצעת הסיכום שהובאה על-ידי
 חברי הכנסת ת. טובי - מיעוט
 נגד - רוב
 הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חברי הכנסת
 ת. טובי לא נתקבלה.